KLUB ZA STAROU PRAHU
Mostecká 1, 118 00 Praha 1

V Praze, dne 27. 12. 2016

Ministerstvo kultury České republiky
Odbor památkové péče
Maltézské nám. 471/1
118 00 Praha 1

Věc: žádost o poskytnutí informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím č. 106/1999 Sb.

Vážení,

dle uvedeného zákona žádáme poskytnutí níže uvedených dokumentů ze spisu vedeného k řízení o prohlášení věci za KP „soubor Transgaz", sp. zn.: MK-S 13678/2015 OPP

1) položka č. 3 (bez příloh) Dopis Mgr. Štochla ze dne 25.11.2015

2) položka č. 6 (bez příloh) Doplnění stanoviska Mgr. Štochla ze dne 17.12.2015

3) položka č. 17 (bez příloh) Dopis účastníka řízení ze dne 29.6.2016

4) položka č. 22 (bez příloh) Vyjádření účastníka řízení ze dne 5.10.2016

5) odborné posudky a vyjádření, které tvoří přílohy výše uvedených dopisů účastníka řízení, zejména od J. Ciglera, Z. Lukeše, P. Halíka, M. Rajniše, P. Líbala, V. Šlapety. V. Müllerové, E. Jiřičné, J. Holečka, V. Aulického případně dalších osob. (Nežádáme vyjádření NPÚ, ani OPP MHMP).

Náklady s kopírováním či jiné vzniklé náklady rádi uhradíme způsobem, který určíte.

Kopie si vyzvedneme osobně na Vaše vyzvání.

Kontakt: k.beckova@seznam.cz
Mobil: 602 307 757

PhDr. Kateřina Bečková, v. r.
předsedkyně Klubu za starou Prahu

Klub Za starou Prahu, z.s.
Mostecká 1, 118 00 Praha 1, IDDS: ny4e65u
E-mail:. *zastarouprahu@seznam.cz*, *www.zastarouprahu.cz*
Návštěvní hodiny: středa 15-17,30 hod., tel. 257 530 599

Pč

MKCRXØØAOV1Q

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Klub za starou Prahu
Mostecká 1
118 00 Praha 1

Váš dopis značky	Naše značka	Vyřizuje/linka	V Praze dne: 17.01.2017
	MK 4136/2017 OPP MK-S 641/2017 OPP	Dvořáková Jana Ing. / 431	

Věc: žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – poskytnutí informací

Ministerstvo obdrželo dne 27. 12. 2016 Vaši žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ze spisu vedeného v řízení o prohlášení souboru Transgaz za kulturní památku, sp. zn. MK-S 13678/2015 OPP.

Předáváme Vám požadované podklady v el. podobě na CD s těmito soubory:

1) Dopis Mgr. Štochla ze dne 25. 11. 2015 bez příloh (ve spise pod č. 3)
2) Doplnění stanoviska Mgr. Štochla ze dne 17. 12. 2015 (ve spise pod č. 6)
3) Dopis účastníka řízení ze dne 29. 6. 2016 bez příloh (ve spise pod č. 17)
4) Vyjádření účastníka ze dne 5. 10. 2016 (ve spise pod č. 22)
5) Odborné posudky a vyjádření, které tvoří přílohy výše uvedených dopisů účastníka řízení s výjimkou vyjádření institucí (NPÚ a MHMP)
6) Vyjádření Arch. Aulického (ve spise pod č. 13)

S pozdravem

Mgr. Ing. Eva Trejbalová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Příloha: CD s požadovanými informacemi

3

MKCRP0082022

Vážená paní
Mgr. Petra Ulbrichová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
odboru památkové péče Ministerstva kultury
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Ministerstvo kultury
Došlo: 26 -11- 2015
C.j.
počet listů
Přidal: OPP počet listů příloh: 1

Vážená paní magistro,

jako zplnomocněný zástupce vlastníka nemovitostí čp. 325 a budova bez čp., Vinohradská 8, Římská 5, Praha 2 – Vinohrady, na parcelách č. 480/1–5 a 480/11 a 12, v k.ú. Vinohrady, vžitým názvem též označovaných jako „budovy Transgasu", či jen „Transgas" dle historického vlastníka, jsem byl při projednávání záměru na NPÚ seznámen se skutečností, že občanské sdružení Klub Za starou Prahu podalo návrh na prohlášení těchto staveb za kulturní památku. Danou skutečnost toto sdružení veřejně publikovalo na svých webových stránkách a záměr demolice těchto objektů dokonce již vyvolal reakci a dílčí ohlasy ve veřejném prostoru i médiích. Za této situace, kdy Ministerstvo kultury ČR jako správní orgán ještě nerozhodlo, zda příslušné řízení zahájí, a přesto jde již o záměr veřejně známý, usoudil vlastník těchto nemovitostí, které jsou na prohlášení za kulturní památku navrženy, že je vhodné, ba správné, aby sdělil ministerstvu kultury touto formou rovněž své stanovisko v dané věci, a to s přesvědčením, že skutečnosti a důkazy, které zde budou uvedeny, mohou napomoci správnímu orgánu v úvaze, jak dále postupovat. Jsem zcela přesvědčen, že jednoznačnost níže uvedených důkazů může eliminovat společenské náklady zpravidla déle trvajícího a náročného správní řízení, vedeného dle § 3 zákona č. 20/1987 Sb. v platném znění, které by bylo dle mého mínění a na základě již známých skutečností nadbytečné.

1. Problematičnost podání návrhu na prohlášení

Tímto vyjádřením nechci a nemohu nikterak upírat navrhovateli jeho nárok návrh na prohlášení za kulturní památku podat, je ostatně právem, které mu dává platný památkový zákon. Stejně tak je mi zřejmé, že o zahájení řízení rozhodne ministerstvo kultury na základě vlastní úvahy. Nicméně jsem přesvědčen, že takovéto řízení by mělo být vedeno prioritně u takových nemovitostí, jejichž hodnota je obecněji akceptována, které byly předmětem odborných pojednání anebo alespoň zřetelného zájmu odborné veřejnosti a z různých důvodů za kulturní památku dosud prohlášeny nejsou. Popřípadě potom u takových staveb, které postrádají jakoukoliv památkovou ochranu, tedy nenacházejí se na památkově chráněných územích. V takových případech by skutečně mohlo dojít ke ztrátě kulturně historických hodnot, protože se dotčené stavby nacházejí zcela mimo dosah památkové legislativy. Stavby a prostory navržené v tomto případě na prohlášení Klubem Za starou Prahu mezi ně však prokazatelně nepatří, jak bude doloženo dále. Jsem dále přesvědčen, že společensky nákladné řízení o prohlášení nemovitosti za kulturní památku by naopak nemělo být vedeno v případech, kdy jde o

stavbu v odborných kruzích neakceptovanou a okrajově zmiňovanou a kdy je důvodem pro podání návrhu výhradně existence projektu, který s danou stavbou zamýšlí nakládat, jako je tomu v tomto případě, kdy vlastník nemovitostí hodlá novostavbami v místě rehabilitovat urbanistickou strukturu území. Lze pochopit, že v některých případech může být důvodem k podání návrhu skutečnost, že dotčený objekt není památkově chráněn vůbec a žádnou formou. Tak tomu však v daném případě není. Navržené objekty jsou součástí Památkové zóny Vinohrady, Žižkov, Vršovice, přičemž Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze, v rámci svých aktivit s podáním návrhu na prohlášení za kulturní památku nepočítal a ani nepočítá a z jeho agendy je navíc zcela zřejmé, že tuto stavbu za hodnotnou rozhodně nepovažuje, jak bude doloženo v bodě 3. tohoto dopisu.

Podání návrhu na prohlášení za kulturní památku lze vnímat jako ryze účelové, kdy předmět podání nároky na prohlášení za kulturní památku zjevně nesplňuje, a to z těchto důvodů:

2. Urbanistická struktura staveb navržených na prohlášení

Dotčené stavby jsou jistě dokladem vývoje pražského urbanistického uvažování. To je však přísně vzato každá stavba. Ne každá je však za památku prohlášena, protože ne každá naplňuje dikci a smysl § 2 i celého památkového zákona, tedy, že jde o díla, která jsou *„významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti."* V daném případě jde o urbanistické uvažovaní 70. let 20. století, prioritně zaměřené na radikální dopravní řešení, v tomto případě severojižní magistrálu. Ačkoliv koncept radikálního protnutí historické městské struktury nakonec zcela naplněn nebyl, s jeho důsledky se společnost potýká dodnes. Řešení předpokládalo demolice v okolí severojižní magistrály a výstavbu solitérních objektů v duchu modernistického urbanismu, vědomě popírajících dosavadní typickou blokovou strukturu zástavby. V rámci uvolnění prostranství pro stavby navržené dnes za památku bylo demolováno celkem 5 domů v Římské ulici a byla jen částečně a bez návaznosti na uliční frontu zastavěna proluka nacházející se jižně od budovy Československého rozhlasu. Funkcionalistický dům čp. 343 měl být rovněž zbořen, avšak k tomu již nedošlo, takže radikální záměr nakonec, expresivněji řečeno, „zůstal nedotažen". Podrobnější rekapitulaci toho rozsáhlého průlomu do urbanistické struktury centrální části Prahy může ministerstvo kultury najít ve vyjádření jediného žijícího autora budov, navržených na prohlášení, pana doc. ing. arch. Václava Aulického, který mimo jiné návrh na prohlášení za kulturní památku nepodporuje, chápe dobové potřeby, poukazuje na konsekvence a predeterminanty vzniku objektu, jeho morální dožilost a se záměrem souhlasí. Vyjádření ing. arch. Václava Aulického je přiloženo k tomuto dopisu.

3. Kritický pohled institucí státní památkové péče na tuto urbánní strukturu

Z urbanistického hlediska různé měřítko, tvar, materiál i celkové uspořádání dotčených objektů vnáší do dané lokality neuspořádanost a prostranstvi mezi objekty kvůli různým niveletám se nestalo začleněným, využívaným ani pozitivně vnímaným veřejným prostorem.

Shrnutí problematického urbanistického pojetí je výstižně formulováno odbornou institucí státní památkové péče, Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Praze, a to v písemném vyjádření čj. NPÚ 311/72/109/2015: *„Jako celek*

však dotčený areál nevytváří městotvorné prostředí a hmotově i měřítkem poškozuje prostředí památkové zóny. Vzhledem k tomu, že je pouze torzem původní, nedotažené myšlenky – vložení výrazných solitérních staveb do městské struktury, zůstal nesourodým uskupením, vymykajícím se z historicky utvářené blokové zástavby. Původně dominantní funkce, pro kterou byl postaven, již neexistuje a tak ani parter, který je vlivem výškového utváření obtížně přístupný z navazujících ulic, neplní svou funkci.
V kontextu doby svého vzniku, jejímž je areál dokladem, nebral ve snaze o monumentalitu a zviditelnění ohledy na souvislosti historického vývoje lokality a na její měřítko. Oba administrativní objekty se díky své výšce propsaly negativně nejen do blízkých pohledů při nároží Římské a Rubešovy ulice, ale, přes částečné zakrytí pozdější zástavbou ve směru od Václavského náměstí, i do dálkových pohledů, a to především z prostoru zóny - ze Španělské ulice a z prostoru Pražské památkové rezervace z prostoru při křížení ulic Vinohradské a Legerovy a od budovy Hlavního nádraží".
Citované odborné vyjádření NPÚ shledává návrh demolice dotčených objektů jako realizovatelný za podmínek. Vyjádření je jako příloha součástí tohoto dopisu.
Tato formulace a výsledný odborný názor NPÚ byl následně zcela akceptován i výkonným orgánem státní správy v oblasti památkové péče, odborem památkové péče MHMP, v rozhodnutí čj. 1894248/2015, které realizaci demolice považuje za přípustnou za podmínek. Závazné stanovisko je jako příloha součástí tohoto dopisu.

4. Snaha o nápravu poškozené urbánní struktury v dalším historickém vývoji
Po skončení totalitního režimu po roce 1989 se objevují snahy takto dezintegrované prostředí řešit. Novostavba od architektů ateliéru ADNS, Škrétova 12, čp. 490, uzavřela uliční frontou jižní část bývalého bloku a je pokusem o rehabilitaci daného prostředí. Stejně jako záměr vlastníka nahradit rozvolněnou a nevhodnou zástavbu, která je předmětem návrhu na prohlášení, znovuvytvořením kompaktnější a komplementární blokové struktury.

5. Problematika architektonické hodnoty staveb navržených na prohlášení
Hodnota staveb je v návrhu na prohlášení popsána jen lapidárně, odkazem na tzv. brutalismus a zevním estetickým popisem. Samo označení stavby dle dobového architektonického trendu však zjevně ještě popisem hodnoty není, natožpak jejím zdůvodněním. Domnívám se, že v návrhu na vyjádření tato hodnota dostatečně vyargumentována není.

6. Neudržitelnost vnitřní struktury a dobové výbavy stavby
Prohlášení za kulturní památku dle mého názoru vyžaduje rovněž, aby bylo dochováno vnitřní architektonické řešení a detaily, a to zejména u stavby relativně mladé, a aby tedy byla chráněna ucelená struktura hodnot. Toto vybavení jako zastaralé, technicky a morálně opotřebené, však již z podstatné části zaniklo spolu s proměnou funkce objektu v posledních zhruba dvaceti letech. V případě prohlášení staveb za památku by tak byla chráněna jen jejich vnější slupka, která je však rovněž z mnoha technických a provozních důvodů opotřebená a zcela nevyhovující dnešním standardům a vyžadovala

by přinejmenším znovuosazení nového fasádního pláště a celkovou vnitřní přestavbu. Přitom obvodový plášť věžových budov byl vzhledem ke špatnému technickému stavu, postupující korozi vnějších prvků a nedostatečným parametrům zasklení již nahrazen novým na začátku devadesátých let a tudíž není autentický. Tato skutečnost zpochybňuje tedy do jisté míry i v návrhu na prohlášení deklarovanou kulturně historickou hodnotu vnějšího vzhledu navrhovaných staveb.

7. Rozpory v pojetí hodnoty navržených staveb mezi navrhovateli a dalšími kompetentními osobami

Již v bodě 3. bylo poukázáno na to, že zákonem ustanovené instituce památkové péče názor navrhovatele na hodnotu navrženého souboru staveb nejen nesdílejí, ale považují tyto stavby dokonce za urbanistickou závadu (*„dotčený areál nevytváří městotvorné prostředí a hmotově i měřítkem poškozuje prostředí památkové zóny"*). Tyto instituce dokonce v rámci správního řízení usoudily, že dotčené stavby je možné nahradit. To jednoznačně vypovídá nejen o tom, že je nevnímají jako díla, která by mohla být kulturními památkami, ale že dokonce neshledávají jejich kvality takovými, aby bylo na jejich existenci nutné trvat ve stupni ochrany, jak jej definuje památková zóna. Názor na hodnotu staveb nesdílí ani historik architektury Ing. arch. Zdeněk Lukeš, jehož posudek je rovněž přiložen k tomuto dopisu. Konečně i příspěvek uveřejněný na internetovém portálu *Neviditelný pes* a podepsaný známým pseudonymem Aston (Ondřej Neff) vyjadřuje značně silné nepochopení pro údajné hodnoty navržených staveb. Ačkoliv jde o text esejistický a expresivní a nikoliv odborný, je výrazem mínění kulturní veřejnosti, která hodnotu v těchto stavbách rovněž neshledává.

SHRNUTÍ

Na základě výše provedeného rozboru a analytické deskripce jsem přesvědčen, že popsané okolnosti dobře prokazují velmi problematickou hodnotu těchto staveb. Lze předpokládat, že obě výše uvedené instituce státní památkové péče, když již vyslovily zdůvodněný souhlas s odstraněním objektů, by jistě v souladu s respektováním pravidla předvídatelnosti a kontinuity rozhodování při výkonu veřejné správy nevydaly souhlasné stanovisko s jejich prohlášením za kulturní památky. Negativní obsah vyjádření obou těchto institucí, které se ve správním řízení o prohlášení za kulturní památku k danému návrhu vyjadřují, lze tedy apriori dovodit a předpokládat. Ministerstvo kultury v tuto chvíli jejich aktuální názor na hodnotu navržené věci již zná, jakkoliv by se v případném řízení o prohlášení těchto staveb za kulturní památku formálně vyjadřovaly znovu.

Jsem si samozřejmě plně vědom toho, že ministerstvo kultury jako příslušný správní orgán není těmito vyjádřeními vázáno a rozhoduje na základě vlastní úvahy, stejně jako na základě vlastní úvahy rozhoduje o tom, zda řízení o prohlášení zahájí, či nikoliv.

Přesto jsem přesvědčen, že výše uvedené objasnění stavu celé věci z hlediska prokazatelně účelové snahy jednoho občanského sdružení prosadit prohlášení urbanisticky problematického a technicky dožívajícího souboru staveb z období normalizace za kulturní památku, která je zároveň v doloženém rozporu s míněním odborné instituce památkové péče i prvoinstančního správního orgánu o hodnotě těchto staveb, může být pro ministerstvo kultury při rozhodování o zahájení příslušného správního řízení o prohlášení těchto staveb za kulturní památku užitečné.

Vážená paní magistro, věřím, že tento dopis a jeho věcně obsažné a relevantní přílohy vezmete při svém rozhodování v úvahu.

V závěru dodávám, že v případě Vaší potřeby návštěvy a prohlídky předmětných objektů jsem Vám samozřejmě kdykoli k dispozici, stejně jako v případě Vaší potřeby doplnění jakýchkoli dalších relevantních informací či podkladů.

Velmi Vám děkuji za pozornost a za pochopení.

S přátelským pozdravem

V Praze dne 25. listopadu 2015

v zastoupení vlastníka objektů
Mgr. Karel Štochl
poradenství & inženýring
GSM: +420 603 384 041
Email:karel@stochl-engineering.cz
www.stochl-engineering.cz

Seznam příloh:

1. Plná moc k zastupování vlastníka dotčených nemovitostí.
2. Text doc. ing. arch. Jakuba Ciglera, autora návrhu novostaveb v místě objektů, navrhovaných na prohlášení za kulturní památku.
3. Text posudku ing. arch. Zdeňka Lukeše.
4. Text vyjádření spoluautora staveb dotčených návrhem na prohlášení doc. ing. arch. Václava Aulického.
5. Text z internetového portálu Neviditelný pes, podepsán Aston.
6. Text vyjádření NPÚ čj. NPÚ 311/72/109/2015.
7. Text závazného stanoviska OPP HMP čj. 1894248/2015.

Ministerstvo kultury ČR
Odbor památkové péče Ministerstva kultury
Mgr. Petra Ulbrichová
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Ministerstvo kultury
Došlo 18 -12- 2015
Č.j.
Přiděl. OPP
počet listů: 1/2
počet listů příloh:

MKCRP0083CNG

V Praze dne 17. 12. 2015

Věc: Doplnění stanoviska ze dne 25. 11. 2015 v souvislosti s návrhem na prohlášení objektu na nemovitou kulturní památku - administrativně obchodní objekt č.p. 325, Vinohradská/Římská, parc. č. 480/1, 480/2, 480/3, 480/4, 480/5, 480/11, 480/12, 491/1, 4092, 4093/1, 4093/2, 4098/1, k.ú. Vinohrady, Praha 2.

Vážená paní magistro,

k výše uvedenému spisu si Vám dovoluji doplnit vyjádření k projektu zpracované Doc. Ing. arch. Pavlem Halíkem, CSc, 11/2015.

Dále prosím, abych byl jako zástupce investora vyrozuměn o Vašem vyhodnocení návrhu na prohlášení za kulturní památku a o Vašem dalším případném postupu v této věci.

S pozdravem a poděkováním

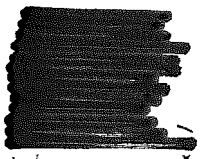

Mgr. Karel Štochl
poradenství & inženýring
Hlubočepská 1156/38b
152 00 Praha 5 – Hlubočepy
Tel.: 603 384 041
E-mail: karel@stochl-engineering.cz
www.stochl-engineering.cz

Přílohy:
- Vyjádření k projektu zpracované Doc. Ing. arch. Pavlem Halíkem, CSc, 11/2015.

ADMINISTRATIVNÍ CENTRUM VINOHRADSKÁ

Vyjádření k projektu, vypracovanému architektonickou kanceláří Jakub Cigler architekti

PŘEDMĚT

Projekt administrativního centra při ústí Vinohradské třídy má nahradit existující skupinu administrativních budov z konce 60. a začátku 70. let. Jde o exponované místo, přiléhající k městskému centru, blízké Václavskému náměstí a stanici metra Muzeum, od něhož je odděleno poněkud složitým pěším přístupem s podchody a rampami. Předložený projekt chce toto místo oživit novou urbanistickou koncepcí areálu, zpřístupnit jeho parter veřejnosti a učinit jej atraktivním místem s obchody, službami a parkovými plochami.

Existující zástavbu ze 70. let tvoří skupina tří stavebních těles, navržených pro bohatou společnost Transgas. Nízká horizontální deskovitá stavba při Vinohradské třídě, uvádějící do areálu je zvednutá nad prosklenou kruhovou halou jako temná deska (skrývala výpočetní centrum) a je obrácena do Vinohradské třídy. V odstupu za ní stojí dvojice k sobě přiléhajících vertikálních, výrazně členěných výškových administrativních budov. Parter celého areálu je poměrně značně ponořený pod terén a jeho plochy slouží k parkování několika desítek aut. Celek je odtržený od života svého okolí.

Co se týká architektonické hodnoty staveb, byla na svou dobu dobrá. Projektovali je tehdy mladí architekti Malátek, Loos, Aulický, inspirovaní anglickým brutalismem. Podléhali, jak bylo v 60. letech zvykem nejen u nás, ale v celé Evropě, antiurbanistickému konceptu, to znamená, že odmítali systém tradiční blokové zástavby, na jehož principech byly Královské Vinohrady a ostatní pražské čtvrtě postaveny. Nahrazovali ji samostatnými stavebními tělesy, což odpovídalo programu funkcionalistické moderny, jakoby jejich výstavba neprobíhala v srdci velkoměsta, ale na zelené louce. V tomto urbanistickém kontextu spočívá dnes jejich slabina, takže v současných ekonomických podmínkách i v podmínkách velkoměstského provozu začíná jejich funkční a urbanistická hodnota upadat.

PROJEKT

Projekt, předložený kanceláří Jakub Cigler architekti řeší tento areál zcela novým způsobem, odpovídajícím lépe potřebám současného městského centra. Předpokládá demolici všech tří stavebních objektů a nahrazuje je mnohem kompaktnější, výškově mírně, avšak živě diferencovanou a architektonicky artikulovanou výstavbou vzájemně propojených administrativních objektů, které ve vyšších patrech (od 2. patra) srůstají, zatímco v přízemní části ponechávají průchody pro pěší provoz. Parter areálu tak formuje soustavu cest a drobnějších veřejných prostranství, jimž dominuje hlavní vnitřní prostranství, nazvané „plaza".

Stávající snížený parter areálu je v předloženém projektu zvýšen a srovnán s úrovní Vinohradské třídy. Je průchozí a rampami a stupni se propojuje s vyšší úrovní Římské ulice. V přízemních patrech jsou umístěny obchody, restaurace a služby, takže se parter nového areálu stává zároveň součástí veřejného městského prostoru a je otevřen přístupy z Vinohradské, Rubešovy a Římské ulice.
Zvýšení parteru umožnilo zřízení garáží ve třech úrovních (pro zhruba 220 aut).

Po architektonické stránce jde o kultivovaný útvar, s diferencovanými částmi, které srůstají do kompaktního, živě artikulovaného celku. Ve vztahu k ulicím Vinohradské, Římské a Rubešově se nové budovy důstojně zařazují do velkoměstské uliční fronty.

ZÁVĚR

Zásadní otázkou je, jak a čím, jakými výraznými kvalitami překonává projekt kanceláře Cigler architekti existující budovy, aby je mohl nahradit.

Hlavní důvody:

1) Kvalitní architektonický návrh reflektující urbanistickou strukturu a souvislosti. Odpovídající využití kapacity daného prostoru z hlediska funkční náplně i komunikačního schématu.

2)Návrat parteru, srovnaného s úrovní obvodových ulic obyvatelům města a vytvoření vnitřních veřejných prostranství s obchody a službami, čímž se tlumí administrativní strohost budov a zároveň se areál zapojuje do života svého urbanistického okolí v centrální oblasti města.

3) Jak z architektonického, tak i z urbanistického hlediska (zde obě hlediska do značné míry splývají) jde o jistou rehabilitaci velkoměstského charakteru místa, obnovení tradičních uličních front, vlastností, které stávající stavby do značné míry ignorují. Charakter místa je z občanského a psychologického hlediska podstatně přívětivější.

Domnívám se, že předložený projekt reálně odpovídá lépe požadavkům současného městského provozu. Obnovuje některé tradiční hodnoty (architektury uličních front) a začleňuje do svého kontextu život obyvatel města, což lze považovat za významný přínos projektu.

Těmito kvalitami převyšuje předložený projekt dosavadní stav a může tak podle mého názoru existující budovy nahradit.

Praha, listopad 2015

Doc. Ing. arch. Pavel Halík, CSc
historik architektury

MKCRX00095254
MK 31910/2016

VYJÁDŘENÍ K ZÁMĚRU SPOLEČNOSTI HB REAVIS NA PŘESTAVBU AREÁLU ŘÍDÍCÍ ÚSTŘEDNY TRANZITNÍHO PLYNOVODU A BUDOV BÝVALÉHO FMPE V PRAZE NA VINOHRADECH

Touto akcí v podstatě začala moje profesní dráha. Na stavbě Areálu řídící ústředny transitního plynovodu a budov tehdejšího Federálního ministerstva paliv a energetiky (FMPE), postupně také na budově tehdejší Světové odborové federace v Praze na Vinohradech jsem od návrhů, přes projekty až po autorský dozor během realizace byl účasten od roku 1968 až do roku 1973, s dozníváním dílčích záležitostí prakticky až do roku 1978 jako člen autorského kolektivu Jiří Eisenreich, Jindřich Malátek, Ivo Loos, Václav Aulický (později na interiérech Jan Fišer a Josef Vrana) vedeného architektem Eisenreichem. Eisenreich, Malátek a Loos již zemřeli.

Roku 1967 začal do tehdejší ČSSR proudit plynovodem „Bratrství" sovětský zemní plyn.
V té souvislosti pak vznikla akce transitního plynovodu, kdy jsme se stali „přepravci" sovětského plynu do tehdejšího západního Německa. Součástí této veliké, technicky i finančně náročné investice byla také stavba ústředního dispečinku tohoto tranzitního plynovodu a souvisejících administrativních budov, která byla řešena modifikací původního záměru výstavby administrativního centra pro pražské plynárny (Pražský plynárenský dispečink) pro které byla již roku 1965 zvolena proluka v sousedství budovy Československého rozhlasu, prázdná od roku 1939, kdy byl zbořen původní rozsáhlý Freidländerův pavlačový dům čp. 365 z roku 1872, a rozšířená ještě demolicí dalších pěti domů v Římské ulici.

Na architektonicko-urbanistické řešení původní budovy plynáren byla roku 1966 uskutečněna soutěž, v níž však nebyla udělena první cena. Čtvrtou získali Ivo Loos a Jindřich Malátek, kteří v rámci svého pracoviště, Plynoprojektu, návrh do roku 1968 rozpracovali jako projektový úkol.

V roce 1970 se Československo zavázalo ke stavbě plynovodu ze SSSR do zemí západní Evropy přes své území, pro niž zřídilo nový n. p. Tranzitní plynovod. Bylo rozhodnuto využít prostor plánovaný pro administrativní centrum plynáren pro Řídící ústřednu liniové části vybavenou v té době nejmodernější výpočetní technikou (dvojicí počítačů General Electric PAC 4010). N.p. Transitní plynovod k akci přizval ateliér Vojenského projektového ústavu, jenž vedl Jiří Eisenreich a kde jsem také pracoval i já.

Zapojením autorů původního návrhu tehdy vznikl uvedený tvůrčí tým, kdy jsme vypracovali návrh řešení podle nového zadání (řídící ústředna Transitního plynovodu, administrativní budovy Federálního ministerstva paliv a energetiky, obchody a služby – Areál TP), při zohlednění tehdejších záměrů zástavby prostoru, kdy se m.j. počítalo s demolicí modernistického domu do Vinohradské čp. 343 (podle projektu kanceláře STAV z let 1937 – 1939, nad jehož parcelou měla být po estakádě vedena druhá etapa Severojižní magistrály (SJM). Součástí celé koncepce řešení (a myslím, že vlastně jeho podstatou) byl tehdejší městský plán dopravního řešení, kdy se tato dopravní tepna měla z úrovně před Hlavním nádražím zvednout jako estakáda (obdobně jak je to dnes od Hlávkova mostu) a přejít jako těleso Vinohradskou třídu nad Muzeem a pak pokračovat v prostoru mezi Sokolovskou a Legerovou přímo na Nuselský most. Řešení I. etapy tzv. „vajíčko", tedy pruh ve směru z Prahy pod Muzeem a pruh do centra za Muzeem, bylo vždy tenkrát prezentováno jako provizorium. V řešení II. etapy se plánovalo z Legerovy a Sokolovské udělat městské ulice se stromořadími a pásy zeleně. Vinohradská měla být typicky městským parterem bez dopravy s protažením obdobného řešení jako je dnes na Václavském náměstí.

Areál sestává z vlastní řídící ústředny (v podstatě centrálního dispečinku provozu celé trasy plynovodu z bývalé SSSR do SRN včetně kompresorových stanic) a z dvojice administrativních budov bývalého FMPE (dnes VZP).

Řídící ústředna byla koncipována ve formě horizontální v podstatě plnostěnné, těžké hmoty s provozním a technologickým zázemím, pod kterou je „podvěšen" prosklený „tambur" dispečerského sálu. Specifické podmínky zakládání (jedna oblouková podpora „sedí" přímo na klenbě železničního tunelu) a nutnost zabezpečení objektu proti hluku, otřesům a vibracím (v době projektu měla těsně vedle něho probíhat II.etapa SJM ve formě mimoúrovňové estakády) vedly k řešení objektu v podstatě na čtyřech podporách, dvou hlavních ve formě železobetonových oblouků - „rukou" a dvou vyvažovacích ve formě štíhlých ocelových „nožiček" a k řešení části pro výpočetní techniku v podobě těžkého pláště obloženého panely se žulovými kostkami.

Základní kompozice dvou věžových budov vycházela z Loosova a Malátkova původního návrhu, určila ji bezprostřední blízkost plánované dálniční estakády. Výška věží byla s ohledem na budovu Národního muzea regulována na 33, 75 m. Ministerstvo paliv a energetiky však požadovalo devět volných podlaží, s kancelářemi ministra v posledním z nich. Řešením byla koncepce vynikajícího statika Jiřího Kozáka (Federální parlament, Televizní vysílač Praha – Město, v Bratislavě pak budova Rozhlasu, televize i televizní věž na Kamzíku a mnoho dalších) ve formě rámové konstrukce s jedním středním a osmi obvodovými pilíři, které byly provedeny z předkorodované ocele Atmofix, stejně jako opláštění posledního podlaží. Rozpony 13,2 × 10,8 a výšku stropů pouhých 60 cm umožnilo spojení průvlaků svislými stojkami na způsob Vierendelova nosníku. Dvojice administrativních budov byla navržena jako sestava identických objektů se středovým komunikačním a instalačním jádrem a vnější ocelovou konstrukcí ve formě dvojitých sloupů. Použitá koncepce, včetně systému vodorovných vierendelových nosníků umožňovala získat prostory s velkou mírou variability, kde se v podlažích mezi nosníky získal zcela volný prostor pro halové kanceláře, v podlažích se stojkami vazníků pak převážně pro kanceláře buňkové. Ve výrazně tvarovaných „čepicích" dvou posledních horních podlaží byly umístěny prostory konferenčních místností a vedení, nakonec pak TZB. Opláštění je řešeno jako dvojitá odvětrávaná fasáda, příčky jsou montované, přemístitelné, prostory mají horizontální rozvody instalací ve dvojité podlaze a v podhledech.

Součástí řešení se také později stala budova Světové odborové federace (SOF), která původně sídlila v Praze již od roku 1956 (v někdejším Domě československých inženýrů a architektů na místě dnešního hotelu President na Dvořákově nábřeží), při štítové zdi Rozhlasu. Její odstupňovaná fasáda, sledující již trend energetických úspor, zahájený v roce 1973 ropnou krizí, je řešena jako dvojitá, s vnějšími reflexivními skly bodově uchycenými.
Celý areál sjednocoval obchodní parter ve dvou úrovních, spojených schodišti, který byl koncipován jako „živá pěší křižovatka", která měla být přístupná ze široké plochy pod zmíněnou – neuskutečněnou – estakádou.

Jsem – li se dnes, jako jediný žijící spoluautor konfrontován se záměrem přestavby tohoto areálu tak, že dnešní objekty, vyjma bývalé SOF (dnes Unimex) plánuje nový majitel a investor (HB Reavis) odstranit a na jejich místě vybudovat areál nový, tak konstatuji toto:

Bylo by mi velmi líto, když by mělo zaniknout dílo, které jsem spoluvytvořil a považoval jsem a i nadále ho považuji za zdařilé, adekvátní mému „naturelu" a i v odborné sféře positivně hodnocené jako významný příklad architektury „brutalismu" (viz příloha), kam jsou také zařazovány stavby jako je hotel Thermal v Karlových Varech, nebo bývalý Federální parlament v Praze. Takovýchto ceněných staveb tohoto stylu není u nás zachováno mnoho (nedávno byla odstraněna budova hotelu Praha na Hanspaulce). Takže bych osobně jistě přijal s povděkem, kdyby bylo zachováno, případně „revitalizováno". Dvojice administrativních budov a partie obchodů v podnoži by po rekonstrukci mohla v podstatě bez

problémů sloužit původní funkci, funkce objektu bývalé řídící ústředny již zanikla, takže by bylo zapotřebí nalézt pro tento objekt funkci novou. Vezmeme – li v úvahu okolní historickou i novodobou zástavbu, lze jistě positivně předpokládat vznik polyfunkčního areálu, kde by současné funkce bydlení, administrativy a služeb mohly být vhodně obohaceny o škálu funkcí společenských a kulturních (výstavní a konferenční prostory, centrum volného času, výukové prostory, internetová kavárna apod.). případně i funkci sportu (bowling, fit centrum apod.). O tom však objektivně nemohu rozhodovat já, ani nemohu legislativně bránit investorovi v jeho plánech, či mu je nějakým způsobem určovat. Stejně jako když vznikne plán výstavby nové budovy a je zapotřebí získat k ní povolení, je třeba povolení pro demolici budovy stávající.

Pro podporu demolice jsou v zásadě uváděna následující hlediska:

- Základní koncepce řešení areálu vycházela z tehdejšího plánu mimoúrovňového dopravního řešení II. etapy SJM, kdy se v tehdejších záměrech počítalo s výstavbou řady nových, v podstatě soliterních budov či areálu podél celé její trasy a z faktu, že stávající funkcionalistický objekt Vinohradská čp. 343 (t. zv. „Žáček") bude odstraněn. Dnes je jasné (a podle mého názoru zcela správné), že tento cenný objekt zůstane zachován a že SJM v původní plánované podobě II.etapy realizována nebude. Pokud by se podařilo realizovat v poslední době publikované úvahy o snížení počtu pruhů SJM v prostoru za Muzeem a převedení sem trasy SJM vedené dnes před Muzeem, což by bylo jistě skvělé, pak to zcela jistě už nebude „estakáda", ale povrchové řešení. Tím se může stávající areál TP ve svém „soliterním" pojetí jevit nelogickým a architektonicko urbanisticky neadekvátním ukončením blokové zástavby Vinohrad.

- Podstatou výstavby Areálu TP byla technologická funkce, která již zde neexistuje. V současnosti je budova řídící ústředny jakýmsi „skladovým" objektem VZP, prostor mezi železobetonovými oblouky je „vyplněn" kontaktním místem. V administrativních věžích jsou kanceláře VZP, prostory jsou zcela „zaslepeny" rozpříčkováním, naprosto bez vazby na prostorové a konstrukční původní řešení, původní řešení prostorů v parteru je vesměs znehodnoceno různými dobovými zásahy a úpravami. Využití dvojice administrativních budov by v podstatě bylo pro tuto funkci reálné, jednalo by se však o rekonstrukce velmi rozsáhlou, v podstatě s možností využití jen čisté ocelové konstrukce, včetně sanace asbestu, a včetně nutnosti realizace parkování, které zde prakticky neexistuje s tím, že veškeré stavební technologie (zejména VZT) jsou zastaralé, neadekvátní soudobým potřebám.

- Stavebně technický stav objektů Areálu je tristní. Objektům dlouhodobě nebyl věnován dostatek péče v údržbě, řada partií je v havarijním stavu.

Myslím, že tato hlediska jistě mají svou racionální podstatu, neznamenají však v žádném případě absolutní pohled. V rámci života města i v historii architektury a stavebnictví jsou oba přístupy – demolice či rekonstrukce na denním pořádku a ten i onen má v tom kterém případě větší, nebo menší oprávnění. V každém případě (a v centrální oblasti Prahy zvláště!) by mělo být velice zodpovědně a s využitím opravdu nezávislé odborné sféry zváženo, je – li zdánlivě snadná cesta, tedy odstranit stavbu původní a na jejím místě postavit novou, skutečně tou jedinou a správnou cestou, zda váha kvality nové stavby převáží kvalitu té původní a to nejen z hlediska momentálních potřeb, ale z hlediska dlouhodobého horizontu a zda zachování hodnoty, která tvoří nenahraditelnou stopu vývoje architektury hlavního města ČR není cennější.

V Praze, 3.5.2016 doc.Ing.arch. Václav Aulický

AREÁL ŘÍDÍCÍ ÚSTŘEDNY TRANZITNÍHO PLYNOVODU A BUDOV BÝVALÉHO FMPE V PRAZE NA VINOHRADECH – HODNOCENÍ, PUBLIKOVÁNÍ A DALŠÍ

Knihy :

1974 :	Akce Transgas, Orbis Praha
1980 :	Konštrukcie vysokých budov Ing. Dr. J. Kozák CSc, Alfa Bratislava, SNTL Praha
1980 :	Soudobá architektura ČSSR J. Vébr, Panorama Praha
1982 :	Interiérová tvorba (soudobé české umění)J. Šimoníková, ODEON
2001 :	Prahou krok za krokem Emanuel Poche,Paseka, aktualizované vydání
2006 :	20.století české architektury Radomíra Sedláková,Pavel Frič Titanic – Grada

Časopisy (samostatně, nebo v rámci publikování mých realizací, nebo mých článků) :

1971 :	Architektura ČSR č.5
2007 :	ASB č.6 (2x)
2008 :	ASB č.1
2007 :	Přednáška „Výškové budovy" (FA Praha)
2008:	Přednáška „Výškové budovy" (FA Praha)
2014:	Přednáška „Výškové budovy" (FA Praha)

Akce a pořady:

2016:	ČS Rozhlas 2, Radio Vave, Scholastika, PechaKucha

Areál tranzitního plynovodu v Praze 2 na Vinohradech obdržel také hlavní cenu VTS 1976 - 1978 za nejlepší ocelovou konstrukci.

Na sjezdu Svazu architektů, bohužel teď nevím přesně kdy, tuším že v roce 1973 byl Areál TP (také na příklad spolu s Obchodním domem Kotva) označen za typický příklad „nesocialistické" architektury.

Pokud se týká výtvarných děl, tak se mi nepodařilo najít nějaké oficiální konkrétní údaje, takže mohu říci jen to, že se jednalo o velice obsažný záměr instalace kvalitních výtvarných děl. Jak si (bez záruky) pamatuji byla to ústřední plastika na téma „Civilizace" od Olbrama Zoubka, „Strom života" od Vladimíra Preclíka, mobilní plastika „Stroj času" od Aleše Veselého, „Čtyři roční období" od Františka Grosse, „Geneze lidstva" od Josefa Lieslera, gobelín „Země" podle návrhu Jiřího Johna a další, to už opravdu neumím specifikovat. Každopádně tehdejší „Saalova" komise označila tento záměr za podvratnou akci mající za cíl narušit konsolidaci v oblasti umění ve smyslu „Poučení z krizového vývoje" a kompletně ho (myslím, že to také bylo v roce 1973) zamítla, takže z toho realizováno nebylo nic.

Aulický

Ministerstvo kultury ČR
Odbor památkové péče Ministerstva kultury
Ing. Jana Dvořáková
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1
č.j. MK-S 13678/2015

MKCRP009XLJY

V Praze dne 29. 6. 2016

Věc: Doplnění ke spisu č.j. MK-S 13678/2015 v souvislosti s návrhem na prohlášení objektu na nemovitou kulturní památku - administrativně obchodní objekt č.p. 325, Vinohradská/Římská, parc. č. 480/1, 480/2, 480/3, 480/4, 480/5, 480/11, 480/12, 491/1, 4092, 4093/1, 4093/2, 4098/1, k.ú. Vinohrady, Praha 2.

Vážená paní inženýrko,

v návaznosti na mé nahlížení do spisu dne 15. 6. 2016, Vám v příloze přikládám odborné posudky zástupců odborné veřejnosti a reakci na dané téma, která proběhla v médiích.

V případě jakýchkoli dotazů či potřeby doplnění některých údajů mě, prosím, kontaktujte telefonicky nebo e-mailem.

Dále přikládám kvalifikované plné moci a existující vyjádření orgánů památkové péče k záměru demolic, novostavby a stavebních úprav dotčených objektů.

S pozdravem a poděkováním

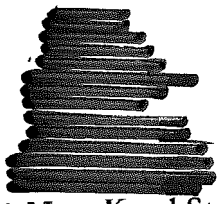

Mgr. Karel Stochl
poradenství & inženýring
Hlubočepská 1156/38b
152 00 Praha 5 – Hlubočepy
Tel.: 603 384 041
E-mail: karel@stochl-engineering.cz
www.stochl-engineering.cz

Ministerstvo kultury ⑦
Došlo: 30. 06. 2016
Č.j. počet listů:
Přiděl. počet listů příloh:

Přílohy:

- Originál plné moci ze společnosti Vinohradská BLDG, a.s. na Mgr. Karla Štochla, ze dne 15. 6. 2016.
- Kopie plné moci ze společnosti Phibell, s.r.o. na Mgr. Karla Štochla, ze dne 18. 2. 2016.
- Vyjádření k projektu od Doc. Ing. arch. Pavla Halíka, CSc., listopad 2015.
- Vyjádření k záměru od Doc. Ing. arch. Václava Aulického, 2. 9. 2015.
- Posudek od Prof. Ing. arch. Martina Rajniše, 16. 2. 2016.
- Odborné posouzení od Mgr. Patrika Líbala, Ph.D., 9.3.2016.
- Posudek od Prof. Ing. arch. Vladimíra Šlapety, DrSc., prosinec 2015.
- Vyjádření od Doc. Ing. arch. Jakuba Ciglera, 20. 11. 2015.
- Komentář k záměru od Mgr. Věry Müllerové, 24. 4. 2016.
- Komentář od Ing. arch. Zdeňka Lukeše, listopad 2015.
- Posouzení od Ing. arch. Evy Jiřičné, 11. 5. 2016.
- Vyjádření k projektu od Doc. Ing. arch. Pavla Halíka, CSc., duben 2016.
- Článek z Lidových novin od Ondřeje Neffa.
- Článek z internetu z hlidacipes.org, ze dne 20. 8. 2015.
- Rozhodnutí MHMP OPP, ze dne 23. 5. 2016, č.j. S-MHMP 568427/2016.
- Odborné vyjádření NPÚ HMP, ze dne 9. 5. 2016, č.j. NPÚ-311/29683/2016.
- Odborné vyjádření NPÚ HMP, ze dne 1. 6. 2016, č.j. NPÚ-311/37665/2016.
- Odborné vyjádření NPÚ HMP, ze dne 26. 10. 2015, č.j. NPÚ-311/72109/2015.
- ZS MHMP OPP, ze dne 30. 10. 2015, č.j. S-MHMP 1629705/2015.
- Odborné posouzení PhDr. Josefa Holečka, 24. - 27. 6. 2016.

VYJÁDŘENÍ K ZÁMĚRU SPOLEČNOSTI HB REAVIS NA PŘESTAVBU AREÁLU ŘÍDÍCÍ ÚSTŘEDNY TRANZITNÍHO PLYNOVODU A BUDOV BÝVALÉHO FMPE V PRAZE NA VINOHRADECH

Touto akcí v podstatě začala moje profesní dráha. Na stavbě Areálu řídící ústředny transitního plynovodu a budov tehdejšího Federálního ministerstva paliv a energetiky (FMPE), postupně také na budově tehdejší Světové odborové federace v Praze na Vinohradech jsem od návrhů, přes projekty až po autorský dozor během realizace byl účasten od roku 1968 až do roku 1973, s doznívánim dílčich záležitostí prakticky až do roku 1978 jako člen autorského kolektivu Jiří Eisenreich. Jindřich Malátek, Ivo Loos, Václav Aulický (později na interiérech Jan Fišer a Josef Vrana) vedeného architektem Eisenreichem. Eisenreich, Malátek a Loos již zemřeli.

Roku 1967 začal do tehdejší ČSSR proudit plynovodem Bratrství sovětský zemni plyn.
V té souvislosti pak vznikla akce transitního plynovodu, kdy jsme se stali „přepravci" sovětského plynu do tehdejšího západního Německa. Součástí této veliké, technicky i finančně náročné investice byla také stavba ústředního dispečinku tohoto tranzitního plynovodu a souvisejících administrativních budov, která byla řešena modifikací původního záměru výstavby administrativního centra pro pražské plynárny pro které byla již roku 1965 zvolena proluka v sousedstvi budovy Československého rozhlasu, prázdná do roku 1939, kdy byl zbořen původní rozsáhlý Freidländerův pavlačový dům čp. 365 z roku 1872, a rozšířená ještě demolicí dalších pěti domů v Římské ulici.

Na architektonicko-urbanistické řešení původní budovy plynáren byla roku 1966 uskutečněna soutěž, v níž však nebyla udělena první cena. Čtvrtou získali Ivo Loos a Jindřich Malátek, kteří v rámci svého pracoviště, Plynoprojektu, návrh do roku 1968 rozpracovali jako projektový úkol.

V roce 1970 se Československo zavázalo ke stavbě plynovodu ze SSSR do zemí západní Evropy přes své území, pro niž zřídilo nový n. p. Tranzitní plynovod. Bylo rozhodnuto využit prostor plánovaný pro administrativní centrum plynáren pro Řídící ústřednu liniové části vybavenou v té době nejmodernější výpočetní technikou (dvojici počítačů General Electric PAC 4010). N.p. Transitní plynovod k akci přizval ateliér Vojenského projektového ústavu, jenž vedl Jiří Eisenreich a kde jsem také pracoval i já.

Zapojením autorů původního návrhu tehdy vznikl uvedený tvůrčí tým, kdy jsme vypracovali návrh řešení podle nového zadání (dispečink Transitního plynovodu, administrativní budovy Federálního ministerstva paliv a energetiky, obchody a služby – Areál TP), při zohlednění tehdejších záměrů zástavby prostoru, kdy se m.j. počítalo s demolicí modernistického domu do Vinohradské čp. 343 (podle projektu kanceláře STAV z let 1937 – 1939, nad jehož parcelou měla být po estakádě vedena druhá etapa Severojižní magistrály (SJM) Součástí celé koncepce řešení (a myslím, že vlastně jeho podstatou) byl tehdejší městský plán dopravního řešení, kdy se tato dopravní tepna měla z úrovně před Hlavním nádražím zvednout jako estakáda (obdobně jak je to dnes od Hlávkova mostu) a přejít jako těleso Vinohradskou třídu nad Muzeem a pak pokračovat v prostoru mezi Sokolovskou a Legerovou přímo na Nuselský most. Řešení I. etapy tzv. „vajíčko", tedy pruh ve směru z Prahy pod Muzeem a pruh do centra za Muzeem, bylo vždy tenkrát prezentováno jako provizorium. V řešení II. etapy se plánovalo z Legerovy a Sokolovské udělat městské ulice se stromořadími a pásy zeleně. Vinohradská měla být typicky městským parterem bez dopravy s protažením obdobného řešení jako je dnes na Václavském náměstí.

Řídící ústředna byla koncipována ve formě horizontální v podstatě plnostěnné, těžké hmoty s provozním a technologickým zázemím, pod kterou je „podvěšen" prosklený „tambur" dispečerského sálu. Specifické podmínky zakládání (jedna obloukova podpora „sedí" přímo na klenbě železničního tunelu) a nutnost zabezpečení objektu proti hluku, otřesům a vibracím (v době projektu měla těsně vedle něho probíhat II.etapa SJM ve formě mimoúrovňové estakády) vedly k řešení objektu v podstatě na čtyřech podporách, dvou hlavních ve formě železobetonových oblouků - „rukou" a dvou vyvažovacích ve formě štíhlých ocelových „nožiček" a k řešení části pro výpočetní techniku v podobě těžkého pláště obloženého panely se žulovými kostkami.
Základní kompozice dvou věžových budov vycházela z Loosova a Malátkova původního návrhu, určila ji bezprostřední blízkost plánované dálniční estakády. Výška věží byla s ohledem na budovu Národního muzea regulována na 33, 75 m. Ministerstvo paliv a energetiky však požadovalo devět volných podlaží, s kancelářemi ministra v posledním z nich. Řešením byla koncepce vynikajícího statika Jiřího Kozáka (Federální parlament, Televizní vysílač Praha – Město, v Bratislavě pak budova Rozhlasu, televize i televizní věž na Kamzíku a mnoho dalších) ve formě rámové konstrukce s jedním středním a osmi obvodovými pilíři, které byly provedeny z předkorodované ocele Atmofix, stejně jako opláštění posledního podlaží. Rozpony 13,2 × 10.8 a výšku stropů pouhých 60 cm umožnilo spojení průvlaků svislými stojkami na způsob Vierendelova nosníku.
Součástí řešení se také později stala budova Světové odborové federace (SOF), která původně sídlila v Praze již od roku 1956 (v někdejším Domě československých inženýrů a architektů na místě dnešního hotelu President na Dvořákově nábřeží), při štítové zdi Rozhlasu. Její odstupňovaná fasáda, sledující již trend energetických úspor, zahájený v roce 1973 ropnou krizí, je řešena jako dvojitá, s vnějšími reflexivními skly bodově uchycenými.
Celý areál sjednocoval obchodní parter ve dvou úrovních, spojených schodišti, který byl koncipován jako *„živá pěší křižovatka"*, která měla být přístupná ze široké plochy pod zmíněnou – neuskutečněnou – estakádou.

Mám – li se dnes, jako jediný žijící spoluautor vyjádřit k záměru přestavby tohoto areálu tak, že dnešní objekty (vyjma bývalé SOF, což velice kvituji) plánuje nový majitel a investor odstranit a na jejich místě vybudovat areál nový, tak mohu říci toto:

Pochopitelně, že je mi velmi líto, když by mělo zaniknout dílo, které jsem spoluvytvořil a považoval jsem a i nadále ho považuji za zdařilé, adekvátní mému „naturelu" a i v odborné sféře pozitivně hodnocené („brutalismus"). Jistě bych osobně přijal s povděkem, kdyby bylo zachováno, případně „revitalizováno". O tom však objektivně nemohu rozhodovat já, ani nemohu bránit investorovi v jeho plánech. Jsou však okolnosti a skutečnosti, které mě se záměrem stávající budovy odstranit a postavit na jejich místě nové smiřují a plánovaný záměr opravňují.

Jsou to podle mého názoru následující hlediska:

- Základní koncepce řešení areálu vycházela z tehdejšího plánu mimoúrovňového dopravního řešení II. etapy SJM, kdy se v tehdejších záměrech počítalo s výstavbou řady nových, v podstatě soliterních budov či areálu podél celé její trasy a z faktu, že stávající funkcionalistický objekt Vinohradská čp. 343 (t. zv. „Žáček") bude odstraněn. Dnes je jasné (a podle mého názoru zcela správné), že tento cenný objekt zůstane zachován a že SJM v původní plánované podobě II.etapy realizována nebude. Pokud by se podařilo realizovat v poslední době publikované úvahy o snížení počtu pruhů SJM v prostoru za Muzeem a převedení sem trasy SJM vedené dnes před Muzeem, což by bylo jistě skvělé, pak to zcela jistě už nebude „estakáda", ale povrchové řešení. Tím se stávající areál TP ve svém „soliterním" pojetí stává nelogickým a architektonicko urbanisticky neadekvátním ukončením blokové zástavby Vinohrad.

- Podstatou výstavby Areálu TP byla technologická funkce, která již zde neexistuje. V současnosti je budova řídicí ústředny jakýmsi „skladovým" objektem VZP, prostor mezi železobetonovými oblouky je „vyplněn" kontaktním místem. V administrativních věžích jsou kanceláře VZP, prostory jsou zcela „zaslepeny" rozpříčkováním, naprosto bez vazby na prostorové a konstrukční původní řešení, původní řešení prostorů v parteru je vesměs znehodnoceno různými dobovými zásahy a úpravami. Nějaké jiné funkční využití budovy řídicí ústředny se mi z prostorových i dispozičních hledisek nejeví reálné. Využití dvojice administrativních budov by v podstatě asi bylo pro tuto funkci reálné, ovšem za cenu totální rekonstrukce (v podstatě s možností využití jen čisté ocelové konstrukce), včetně sanace asbestu, při velmi omezeném, často i neřešitelném zohlednění nových ČSN a dalších předpisů, včetně nutnosti realizace parkování, které zde prakticky neexistuje. Veškeré stavební technologie (zejména VZT) jsou zastaralé, neadekvátní soudobým potřebám.

- Stavebně technický stav objektů Areálu TP je tristní. Objektům dlouhodobě nebyl věnován dostatek péče v údržbě, řada partií je v havarijním stavu.

- Návrh na novou výstavbu od architekta Jakuba Cíglera považuji za zdařilý, přinášející významná pozitiva zejména po urbanistické stránce a hmotové konfiguraci, adekvátně reagující na současné „danosti" prostoru.

- Nakonec i já, když jsem byl také vyzván novým investorem vyjádřit svůj názor na nové řešení areálu ve formě studie, jsem ve spolupráci s ateliérem Cuboid architekti navrhl v principu obdobné řešení počítající s demolicí stávajících objektů.

V Praze, 2.9.2015

doc.Ing.arch. Václav Aulický

Duvody pro odstranění stavby Transgas, Vinohradská ulice čp 325/8, Praha 2

V Praze dne 20. 11. 2015

Urbanistické hledisko - Základní koncepce řešení areálu bývalého Tranzitního Plynovodu (TP) n. p. z přelomu 60. a 70. let 20. st. vycházela z tehdejšího plánu řešení výhledové etapy SJM na estakádě za Národním muzeem, kdy se počítalo s asanací velké části území a výstavbou nových reprezentativních solitérních budov a areálů podél celé její trasy. Neproběhla tehdy plánovaná demolice objektu Vinohradská čp. 343 (Nad Museem) a začátkem 21. st. došlo k výstavbě Panorama Business Centra mezi Rubešovou a Legerovou ulicí a celý soubor objektů TP zůstal z klíčového pohledu od Legerovy ulice zakryt. Tím se stávající areál ve svém původním, solitérním, pojetí stává nelogickým a architektonicko-urbanisticky neadekvátním ukončením blokové zástavby Vinohrad bez jasně vymezené uliční čáry.
Soubor budov nenabízí kvalitní veřejný prostor s živým uličním parterem a funkcemi, které by odpovídaly významu lokality. Současný stav je charakterizován značnou nepřehledností, bariérovostí, bez přímých vazeb na okolní uliční prostory, zvláště Římskou ulici, a absencí jakékoliv městské zeleně a mobiliáře. Nevytváří městotvorné prostředí a přitahuje spíše negativní sociální jevy. Zásadní je rovněž absence podzemních garáží, která vede k tomu, že stávající parter je využíván z převážné části jako povrchové parkoviště.

Funkční hledisko – Podstatou výstavby Areálu TP byla technologická funkce, která zde již neexistuje. V současnosti je budova řídící ústředny spíše skladovým objektem VZP, pouze část prostor parteru je využito pro klientské centrum. Specifické prostorové a konstrukční řešení dispečinku a obvodový plášť neumožňují efektivní adaptaci pro jiné funkční využití a to ani pro administrativu. V administrativních věžích jsou buňkové kanceláře VZP, naprosto bez vazby na prostorové a konstrukční původní řešení. Původní řešení vstupních prostorů je vesměs znehodnoceno různými dobovými zásahy a úpravami.

Stavebně-technické hledisko – Technický stav budov je špatný. Objektům dlouhodobě nebyl věnován dostatek péče v údržbě, řada partií je v havarijním stavu. Opravy jsou komplikované. Veškeré technologie jsou zastaralé. Požární řešení neodpovídá soudobým standardům, vnitřní klima je dlouhodobě špatné bez možnosti jej výrazně zlepšit. Obvodový plášť věžových budov byl vzhledem ke špatnému technickému stavu, postupující korozi vnějších prvků a nedostatečným parametrům zasklení nahrazen novým na začátku devadesátých let a tudíž není autentický.
Využití dvojice administrativních budov je možné pouze za cenu totální rekonstrukce (v podstatě s možností zachovat jen původní ocelové nosné konstrukce posazené na prostorové železobetonové krabici suterénu), navíc při velmi omezeném a často i neřešitelném zohlednění nových ČSN či dalších předpisů, bez možnosti realizovat podzemní parking. Princip řešení stávající nosné superkonstrukce věží (obvodové nosné sloupy v exteriéru) neumožňuje ani při rekonstrukci adekvátně řešit tepelně technické parametry obálky. Vždy totiž dojde k výskytu významných tepelných mostů (ocelový nosník procházející skrz prosklenou fasádu). Je zřejmé, že i po totální rekonstrukci nebude možné uspokojivě vyřešit klíčové požadavky nájemců na parkování, tepelně technické parametry a totální rekonstrukce nebude nikdy rentabilní.

Doc. Ing. arch. JAKUB CIGLER

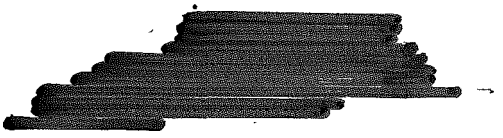

ADMINISTRATIVNÍ CENTRUM VINOHRADSKÁ

Vyjádření k projektu, vypracovanému architektonickou kanceláří Jakub Cigler architekti

PŘEDMĚT

Projekt administrativního centra při ústí Vinohradské třídy má nahradit existující skupinu administrativních budov z konce 60. a začátku 70. let. Jde o exponované místo, přiléhající k městskému centru, blízké Václavskému náměstí a stanici metra Muzeum, od něhož je odděleno poněkud složitým pěším přístupem s podchody a rampami. Předložený projekt chce toto místo oživit novou urbanistickou koncepcí areálu, zpřístupnit jeho parter veřejnosti a učinit jej atraktivním místem s obchody, službami a parkovými plochami.

Existující zástavbu ze 70.let tvoří skupina tří stavebních těles, navržených pro bohatou společnost Transgas. Nízká horizontální deskovitá stavba při Vinohradské třídě, uvádějící do areálu je zvednutá nad prosklenou kruhovou halou jako temná deska (skrývala výpočetní centrum) a je obrácena do Vinohradské třídy. V odstupu za ní stojí dvojice k sobě přiléhajících vertikálních, výrazně členěných výškových administrativních budov. Parter celého arcálu je poměrně značně ponořený pod terén a jeho plochy slouží k parkování několika desítek aut. Celek je odtržený od života svého okolí.

Co se týká architektonické hodnoty staveb, byla na svou dobu dobrá. Projektovali je tehdy mladí architekti Malátek, Loos, Aulický, inspirovaní anglickým brutalismem. Podléhali, jak bylo v 60. letech zvykem nejen u nás, ale v celé Evropě, antiurbanistickému konceptu, to znamená, že odmítali systém tradiční blokové zástavby, na jehož principech byly Královské Vinohrady a ostatní pražské čtvrtě postaveny. Nahrazovali ji samostatnými stavebními tělesy, což odpovídalo programu funkcionalistické moderny, jakoby jejich výstavba neprobíhala v srdci velkoměsta, ale na zelené louce. V tomto urbanistickém kontextu spočívá dnes jejich slabina, takže v současných ekonomických podmínkách i v podmínkách velkoměstského provozu začíná jejich funkční a urbanistická hodnota upadat.

PROJEKT

Projekt, předložený kanceláří Jakub Cigler architekti řeší tento areál zcela novým způsobem, odpovídajícím lépe potřebám současného městského centra. Předpokládá demolici všech tří

stavebních objektů a nahrazuje je mnohem kompaktnější, výškově mírně, avšak živě diferencovanou a architektonicky artikulovanou výstavbou vzájemně propojených administrativních objektů, které ve vyšších patrech (od 2. patra) srůstají, zatímco v přízemní části ponechávají průchody pro pěší provoz. Parter areálu tak formuje soustavu cest a drobnějších veřejných prostranství, jimž dominuje hlavní vnitřní prostranství, nazvané „plazza".

Stávající snížený parter areálu je v předloženém projektu zvýšen a srovnán s úrovní Vinohradské třídy. Je průchozí a rampami a stupni se propojuje s vyšší úrovní Římské ulice. V přízemních patrech jsou umístěny obchody, restaurace a služby, takže se parter nového areálu stává zároveň součástí veřejného městského prostoru a je otevřen přístupy z Vinohradské, Rubešovy a Římské ulice.
Zvýšení pateru umožnilo zřízení garáží ve třech úrovních (pro zhruba 160 aut).

Po architektonické stránce jde o kultivovaný útvar, s diferencovanými částmi, které srůstají do kompaktního, živě artikulovaného celku. Ve vztahu k ulicím Vinohradské, Římské a Rubešově se nové budov důstojné zařazují do velkoměstské uliční fronty.

ZÁVĚR

Zásadní otázkou je, jak a čím, jakými výraznými kvalitami překonává projekt kanceláře Cigler architekti existující budovy, aby je mohl nahradit.

Hlavní důvody:

1) Podstatné zvětšení kapacity užitkových kancelářských ploch
2) Návrat parteru, srovnaného s úrovní obvodových ulic obyvatelům města a vytvoření vnitřních veřejných prostranství s obchody a službami, čímž se tlumí administrativní strohost budov a zároveň se areál zapojuje do života svého urbanistického okolí v centrální oblasti města.
3) Vytvoření poměrně rozsáhlých podzemních parkovišť (cca 160 aut) je důležitým přínosem projektu
4) Jak z architektonického, tak u z urbanistického hlediska (zde obě hlediska do značné míry splývají) jde o jistou rehabilitaci velkoměstského charakteru místa, obnovení

tradičních uličních front, vlastností, které stávající stavby do značné míry ignorují. Charakter místa je z občanského a psychologického hlediska podstatně přívětivější.

Domnívám se, že předložený projekt reálně odpovídá lépe požadavkům současného městského provozu. Obnovuje některé tradiční hodnoty (architektury uličních front) a začleňuje do svého kontextu život obyvatel města, což lze považovat za významný přínos projektu.

Těmito kvalitami převyšuje předložený projekt dosavadní stav a může tak podle mého názoru existující budovy nahradit. Jedná se zde především o urbanistickou povahu místa, než o jeho architekturu ze 70. let. V případě, že by se na stavby měla vztahovat památková ochrana, zůstaly by zde jako cizorodá enkláva, která by stejně podlehla dříve nebo později náporu, vyvolaném stupňovanými požadavky života a provozu městského centra. Na ně odpovídá předložený projekt.

Praha, listopad 2015

Doc. Ing. arch. Pavel Halík, CSc
historik architektury

VYJÁDŘENÍ K PROJEKTU MODERNIZACE BUDOVY VINIHRADSKÁ Č.P. 365 (BÝVALÝ SOF)

PŘEDMĚT

Stavební a architektonická úprava budovy č. 365/10 Unimex a její modernizace na Vinohradské třídě. Její spolupůsobení se sousedním plánovaným Administrativním centrem Vinohradská.

PŘÍNOS PRO AREÁL ACV

Další fází projektu Administrativního centra Vinohradská, týkající se řešení areálu v závěrečném západním úseku Vinohradské třídy, zpracovaném architektonickou kanceláří Jakub Cigler Architekti, je rehabilitace a modernizace budovy č. 365/10. O sousedním projektu (demolice budov Transgas, novostavba ACV) jsme podali vyjádření v listopadu 2015. V něm byl zdůvodněn jeho potencionální význam pro dané místo v podmínkách současného života centrální oblasti Prahy. Z hlediska celého bloku tvoří tato rekonstruovaná budova logické dotvoření komplexu a stává se organickou součástí jeho architektonicko-urbanistického řešení.

BUDOVA 365/10

Budova č. 365/10 se stává přímou součástí stavebního komplexu, který se tak sceluje v jednotném architektonicko-urbanistickém řešení. Její včlenění do areálu vedlo k úpravám a snížení střešní nástavby u sousedního objektu č. 325. Jinak se původní projekt areálu nemění. Svou východní podélnou stranou přiléhá stavba těsně k budově rozhlasu. Nová úprava zachovává základní objem a výšku budovy i její konvexně tvarované průčelí (stropní desky pater se k prostředku mírně zvětšují) i zvláštní formu střešní nástavby v 8. podlaží. Vyjma 1. nadzemního podlaží do Vinohradské ulice a 2. NP do piazetty, která obsahuje prostory pro veřejnost a tvoří součást parteru, jsou všechna zbývající podlaží určena pro kancelářské

využití. Podzemní podlaží jsou určena garážím. Původní princip dvojité prosklené fasády je zachován, avšak technicky je vnitřní rovina nahrazena novou třívrstvou skleněnou stěnou a ta je pohledově kryta vnější bezrámovou skleněnou rovinou jako v dnešním stavu, která dává budově transparentní charakter a jistou vzdušnost, jež se dobře uplatňuje v uliční frontě Vinohradské třídy v sousedství masivní budovy Českého rozhlasu.

VSTUP DO AREÁLU ACV Z VINOHRADSKÉ ULICE

Se sousední budovou (č. 325) vytváří tato stavba ve svém parteru poměrně širokou, pohodlnou vstupní bránu dovnitř prostranství areálu, jehož vlídný ráz podporuje stromová zeleň a parková úprava ve všech jeho částech. Od vstupu směřuje cesta k Římské ulici s delším třístupňovým schodištěm přiléhajícím k budově při jejím jižním konci (výškový rozdíl mezi Vinohradskou a Římskou ulicí činí téměř 8 metrů).

OBČANSKÝ A VEŘEJNÝ VÝZNAM AREÁLU

Parter celého areálu je veřejným prostranstvím s parkovou úpravou, stromovou vegetací, obchody a restauracemi a hraje v návrhu tohoto poměrně drobného urbanistického celku důležitou roli. Spočívá v tom, že navrhovaný areál na rozdíl od současného existujícího stavu je zapojen do občanského života a provozu centrální oblasti Prahy a tvoří její součást. Váže se k Václavskému náměstí i k Vinohradské třídě a zčásti k Římské ulici a lze předpokládat, že k sobě vztáhne život z těchto oblastí.

SOUČASNÝ STAV, JEHO HISTORICKÁ PODMÍNĚNOST

Existující stavby tvoří v duchu urbanistického přístupu 60. a 70. let architektonicky zajímavý, nicméně od svého urbanistického okolí zcela izolovaný, cizorodý útvar, odtržený od okolního kontextu. Tradiční kompaktní město měly v duchu funkcionalistického pojetí nahradit volně stojící samostatné objekty a přístup tehdejších projektantů (v celé Evropě) byl k tradičnímu městu a jeho regulaci nepřátelský. Teprve od 80. let začala v evropské architektuře oživovat

tradičnější koncepce ve zdokonaleném pojetí (viz výstavba IBA v Berlíně), odpovídajícímu jak náročnějším stavebním požadavkům, pokročilým technologiím, tak i změněným požadavkům současného života a provozu městského prostředí. Dělo a děje se tak ve snaze obnovit jeho některé tradiční humanistické hodnoty, které architektura pozdní moderny v Evropě opustila.

ZÁVĚR

Návrh Administrativního centra Vinohradská včetně budovy č. 365/10 odpovídá duchu těchto urbanistických tendencí, které je třeba v dnešní době posilovat. Zároveň akcentuje svým architektonickým začleněním do tří uličních front městský charakter místa a svým parterem i jeho veřejnou občanskou povahu. Návrh počítá s atraktivitou vnitřních klidových prostor areálu, kterou budou mít pro lidi ze širšího městského okolního prostředí. Tyto pozitivní kvality projektu ACV, spočívající především ve vytvoření organického urbanistického pracovního i veřejného prostředí v centrální oblasti Prahy výrazně předčí kvality stávajících staveb, jejichž seskupení je zcela izolováno od života okolního městského prostředí. Vyhlíží, jako by bylo koncipováno pro zelenou louku, nikoli pro centrum velkoměsta. V daném významném místě pozbylo i přes svou architektonickou zajímavost váhu.

Proto soudím, že architektonicko-urbanistický komplex ACV, včetně úprav sousední budovy, jak jej pojala a vyprojektovala kancelář Jakub Cigler Architekti, převažuje svými urbanistickými, provozními i občanskými kvalitami nad současným stavem a lépe odpovídá dnešním i budoucím nárokům velkoměstského prostředí.

Budova č.p. 365 si přes modernizaci a nutné přizpůsobení podmínkám současného provozu (vnitřní dispozice, vnější skleněné stěny a úpravy parteru a podzemí garáže) uchovává původní formu, jen působí navenek transparentněji.

Považuji za zcela zbytečné, aby byla památkově chráněna. Vedlo by to jen k omezení její životnosti, kterou mohou spolehlivě zajistit navržené úpravy.
Doporučuji projekt architektonické kanceláře Jakub Cigler Architekti po příslušných jednáních k realizaci.

Praha , duben 2016

Doc. Ing.arch. Pavel Halík, CSc
historik architektury

Posouzení architektonických kvalit staveb bývalého areálu Transgasu na Vinohradech

Byla jsem požádána napsat posudek na skupinu staveb, na které se dívám pokaždé, když projíždím po magistrále do centra města a pokaždé si myslím jak nešťastné bylo období 70-tých let v oblasti architektury .

Můj posudek není ani uměleckohistorickým rozborem ani odbornou analýzou této nešťasté situace, ale upřímnou snahou se připojit k těm, kteří si myslí, že tato soustava staveb přežila svou dobu a nezaslouží si zachování jenom proto, že se stala svědectvím režimu, za kterého vznikla.

Jsem přesvědčena, že architektura je obor, který potřebuje neustálý vývoj, stejně jako skupiny budov, které vytvářejí živé a skutečně funkční město. Snaha zafixovat některé stavby nebo místa ve stávající nebo historické podobě je někdy oprávněná, avšak kladné rozhodnutí vede často k udržení nevhodných životních i urbanistických podmínek a k situaci, která seriózně nepříjemně ovlivní nejenom uživatele, ale i vývoj celého území. I když se jedná o velmi zkušené architekty, kteří zástavbu v 70-tých letech navrhli, jejich práce byla ovlivněna skutečností, že současný režim se nezabýval životními podmínkami a naopak podle všech viditelných příkladů nastolil podmínky pro tvořící architekty, které nedovolily vnést lidský aspekt do jejich tvůrčích procesů. Zachování celku budov, které seriózně ovlivní urbanismus a životní nebo pracovní podmínky s sebou nese zodpovědnost těch, kteří o takovém zásahu rozhodují a historické svědectví potom stojí v rozporu s myšlenkou humánní a z dnešního pohledu správnou.

V případě budov Transgasu od architektů Václava Aulického, Jindřicha Malátka a jejich kolegů, kterých si jak jsem již řekla velmi vážím, se podle mého soudu o tak významná díla, aby měla být zapsána jako kulturní památky nejedná z důvodů, které jsem taktéž vysvětlila v předcházejícím textu. I když jde o stavby, které se pokoušely narušit dosti monotónní architekturu socialistického Československa, jde zároveň o stavby, které byly projevem omezeného dobového urbanismu, který cíleně boural přirozenou strukturu měst a vytvářel až bezcitně solitéry nikoliv na zelené louce, ale uprostřed starší a velmi logicky uspořádané blokové zástavby. Jejich prohlášením za památku by společnost fixovala dávno vytvořenou chybu. Dobře rozumím tomu, že záměr budovy zbourat je velmi složité rozhodnutí, které vyžaduje odvážnost přesvědčení těch, kteří se za tento dokument musí postavit. Je však důležité si uvědomit, jaké pozitivní přínosy nová zástavba bude mít.

Budoucnost města a životní podmínky příští generace nás všechny nutí pečlivě rozebírat situace, kde dochází k rozporu. Transgas je jedna z takových situací. Sama se nedomnívám, že současná výstavba stojí za zachování, naopak si myslím, že Praha bude lepším místem jejich demolicí.

Z mé zkušenosti z Londýna musím říci, že podobným případem byla zástavba nedaleko katedraly sv. Pavla – jedno z nejcennějších území ve středu města, která vznikla brzy po válce, ne v komunistickém režimu, ale v období finanční krize a nedostatku zkušeností s měřítkem výstavby, o kterou šlo. Tato výstavba –

Paternoster Sq – byla po určité době zbourána a přestavěna v duchu nových podmínek a zlepšení urbanistických principů. Šlo taktéž o původní výstavbu nejlepšími architekty poválečné doby – podobnost ne čistě náhodnou.

Proto nevidím žádný pozitivní důvod, proč z této skupiny staveb poblíž pražské magistrály vytvářet úředním rozhodnutím památky. Pokud je budou chtít jejich majitelé zachovat, zůstanou a pokud ne, pak je nutné vzít v úvahu tlak času. Domnívám se, že by to bylo neadekvátní a asi i přehnané učinit z budov bývalého Transgasu kulturní památky. Sama za sebe proto jejich prohlášení za památky nemůžu podpořit a tuto podporu necítím ani v obecné rovině veřejného mínění či ustáleného názoru řady mých kolegů architektů.

V Londýně dne 11. 5. 2016

Eva Jiřičná

Odborné posouzení památkové hodnoty komplexu budov Ústředního dispečinku tranzitního plynovodu, Federálního ministerstva paliv a energetiky a Světové odborové federace ve Vinohradské, Rubešově a Římské ulici čp. 325/XII. a 365/XII. v k.ú. Praha 2 – Vinohrady

V Praze dne 9. 3. 2016

Celý soubor budov, o němž se v tomto posouzení jedná, stojí při již v minulosti velice důležité a frekventované cestě, vycházející z bývalé Koňské dráhy (původně brány sv. Prokopa) směrem do východních Čech. Tato brána zanikla při zániku novoměstského barokního opevnění v letech 1875 až 1876, čímž se otevřelo spojení mezi Novým městem pražským a Královskými Vinohrady. Nejdůležitějším počinem se v blízkém okolí stalo vybudování nové budovy Národního muzea v letech 1885 – 1891. Proto se v případě sledované lokality jedná o mimořádně cenné území, a to jak z historického a památkového, tak i urbanistického hlediska.

Původně se na místě, kde stojí předmětná skupina staveb, nacházely viniční usedlosti, nejblíže stály Smetanka a Paraubka. Vlastní lokalita byla sevřena dvěma starými cestami, začínajícími u zmíněné Koňské brány v novoměstském opevnění. Jedna, původně Černokostelecká silnice, vedla na východ, což je dnešní Vinohradská ulice, a jedna na jih, což je dnešní ulice Škrétova. Vznik Rubešovy ulice souvisel s výstavbou vinohradského tunelu, nad nímž se tato komunikace nachází. Plánování Římské ulice souviselo se vznikající zástavbou, která zde vyrůstala převážně v poslední čtvrtině 19. století. Sledovaný blok patřil k nejstarším na tehdy samostatných Královských Vinohradech, jelikož se stavebně uzavřel již v 80. letech 19. století.

Velký zásah do hmoty tohoto bloku představovala budova Ředitelství pošt a telegrafů, resp. Československého rozhlasu při Vinohradské ulici, navržená architektem Bohumilem Slámou. Tato stavba z let 1927 až 1933 však i přes svoji monumentálnost neztratila městotvornou funkci (to se týká i dostaveb od studia A.D.N.S. při Římské ulici, které však s tématem souvisejí jen částečně). Nájemní dům s obchody (čp. 343/XII.) vystavěli v letech 1937 až 1939 podle návrhu Vlastimila Brožka, Jana Mentbergera, Karla Polívky a Ladislava Třísky.

První proluky vznikly sice již roku 1939 zbouráním dvou domů čp. 365/XII. a 325/XII., ale další demolice čtyř domů následovaly roku 1965. Ty již souvisely

s plánovanou výstavbou tohoto celku a trasováním tzv. magistrály, která měla původně vést blíže celému souboru. Nakonec zůstal zachován jedině výše zmíněný dům čp. 343/XII, k jehož demolici naštěstí nedošlo.

Soubor budov, zvaný Transgas, vznikal v dlouhém časovém intervalu od 60. let 20. století do let sedmdesátých a sestává de facto ze tří částečně samostatných částí. Plynárenské podniky vypsaly roku 1966 soutěž, kde získali třetí cenu (jednu ze dvou – první nebyla udělena) architekti Ivo Loos (1934 – 2009) a Jindřich Malátek (1931 – 1990). Po vzniku Národního podniku Tranzitní plynovod bylo nutné vybudovat telemetrickou řídící ústřednu, k jejímuž návrhu podnik získal Vojenský projektový ústav, v němž pracoval Jiří Eisenreich a Václav Aulický v něm působil při vykonávání vojenské služby. Tím vznikl autorský tým, který celý soubor vyprojektoval. V sedmdesátých letech, tedy v době tzv. normalizace, architektonický kolektiv postupně přešel i s celým zadáním do projekčního oddělení národního podniku Konstruktiva a později do projekce společnosti Rodas, ze které vzešel národní podnik Investis. Nakonec došlo k včlenění do národního podniku Spojprojekt.

Výstavbu značně komplikoval komplex tunelů, z nichž nejstarší vybudovala Dráha císaře Františka Josefa pro železniční dopravu. Tunel 1. vznikl v letech 1869 až 1871, tunel 2. v letech 1940 až 1944, tunel 3. v letech 1983 až 1989. Dále se pod místem nacházejí tunely trasy metra A, ražené v letech 1973 až 1978. S tímto problémem se museli stavbaři vypořádat, což vyžadovalo netypická technická řešení. Výstavbu realizoval v letech 1972 až 1978 jako generální dodavatel národní podnik Průmyslové stavby Gottwaldov.

První byl roku 1974 dokončen dispečink a celá sestava až roku 1978. Jedná se o tři poměrně rozdílné stavby, které se liší nejen svými rozměry ale i architektonickým výrazem. Dispečink je poměrně nízká hranolová stavba, usazená na kloubech v železobetonovém dříku a dvou ocelových vzpěrách, vizuálně však působí jako položená na částečně proskleném válci. Izolační fasáda je tvořena kamennými, údajně běžnými žulovými dlažebními kostkami. Nejproblematičtější se jeví Ministerstvo paliv a energetiky, sestávající z dvou věžových budov, jehož konstrukce je tvořena předkorodovanou ocelí. Pohledově se exponují velké prosklené fasády. Interiéry navrhli Ivo Loos, Jan Fišer a Josef Vrana.

Dům Světové odborové organizace (Unimex) s odstupňovanými patry, které prosvětluje dvojitá fasáda s vnějšími bodově uchycenými reflexivními skly, navrhl Alexej Peták. Objekt byl dokončen roku 1978. Celý soubor doplnila betonová kašna,

navržená Ivo Loosem, s levitující koulí. Jak již bylo uvedeno, jedná se o velmi rozdílné budovy ze stylového hlediska, přičemž Dispečink lze označit za počáteční high-tech, Ministerstvo paliv a energetiky za čistý brutalismus a Dům Světové odborové organizace za neomodernu.

V letech 1991 až 1997 proběhla kompletní rekonstrukce, která se dotkla všech budov. U dispečinku došlo k zaslepení průchozí části a vzniku nejprve autosalonu a později centra VZP. Zásadní změna nastala u Ministerstva paliv a energetiky, neboť po výměně skleněného pláště se zcela změnilo původní členění a tedy i celý exteriér ztratil původní výraz. Také většina interiérů se výrazně upravila, a to jak dispozičně, tak i v detailech.

Již od počátku šlo z památkového hlediska o značně problematický projekt, který již v době vzniku vyvolal řadu nesouhlasných reakcí, často však kvůli politické situaci nebyly dostatečně prezentovány. Skupina nesourodých domů, což by v jiné, např. modernistické urbanistické situaci nevadilo, zde působí neměstotvorně, brutálně (nemyšleno brutalisticky) až agresivně. Nejde ani tak o nehistorický výraz, ten mají koneckonců i další novostavby v historických čtvrtích, ale o celkové nerespektování urbanistických pravidel historických sídel. Výjimku tvoří objekt Světové odborové organizace, dnešní Unimex, který zachovává klasická pravidla vstupu novodobé architektury do starších celků.

Veřejná prostranství mezi jednotlivými objekty, myšlena původně jako živé piazzetty, jsou naprosto nefunkční a umrtvují celý prostor. Jde prakticky o betonové plochy, v současnosti velice zanedbané, spojené velkým schodištěm. Propojení však nepokračuje ani do Římské ulice, která je oddělena jakýmsi betonovým valem.

Studii nové výstavby „ Administrativního centra Vinohradská" vypracovala roku 2016 architektonická kancelář Jakub Cigler Architekti, a. s., Předložený projekt počítá s vybudováním administrativní budovy, tvořené několika spojenými hmotami. Součástí mají být menší obchodní plochy, restaurace a kavárny. Celkově je možno tuto náplň uvítat, obdobně snahu po architektonickém i urbanistickém začlenění do vstupní části této významné pražské čtvrti. Hmotově dojde k snížení střešní úrovně na hladinu, odpovídající okolní zástavbě. Umířený výraz je zvýrazněn fasádami s lehaným sklem, směřujícími do Vinohradské ulice a „kamennými" fasádami při ulicích Rubešova a Římská. Součástí veřejných prostor se stane i zeleň, která doplní parter celého souboru.

Z výše uvedeného vyplývá, že objekty nevykazují hodnoty, které by jim zaručovaly památkovou ochranu, ani z hlediska stáří ani architektonické úrovně. Samy svým zařazením do urbanistického celku Vinohrad, tvořeného převážně bloky činžovnich domů, odporují památkovým i urbanistickým principům. Představují typický příklad socialistického plánování, naprosto nerespektující historické prostředí. I dům Světové odborové organizace, dnešní Unimex, který sice lokalitu narušil nejméně, nesplňuje podmínky udělení památkové ochrany. Jde pouze o poměrně solidní stavbu, což však neznamená mimořádnou kvalitu, pro kterou by bylo možno ochranu doporučit. U ostatních objektů se jedná z výrazového hlediska o naprosto cizorodé formy, netypické pro tuto zástavbu a samotné zajímavé technické řešení nepředstavuje vyšší kvalitu, která by ospravedlňovala destruktivní charakter této výstavby. Navíc u budovy Ministerstva paliv a energetiky došlo při rekonstrukce v letech 1991 až 1997 k výměně oken a tím ztratila i „historickou" autenticitu.

V zájmu obnovení genia loci této nástupní části Vinohrad tedy nelze o památkové ochraně ani uvažovat a může se tedy předpokládat i jejich odstranění.

Vypracoval:
Mgr. Patrik Líbal, Ph.D.

Komentář ke studii nové zástavby v bloku mezi ulicemi Vinohradská, Rubešova, Římská a Balbínova v katastru Vinohrad, Praha 2 – studio Jakuba Ciglera

Od konce XIX. zde stával uzavřený domovní blok, v němž postupně docházelo k výměně starších objektů za novější. Ve 20. a 30. letech minulého století přibyl rozlehlý palác Československého rozhlasu (ČRo; čp. 1409/XII; Bohumil Sláma; 1927-1930) a činžovní dům s obchody Nad Muzeem (čp. 343/XII; arch. Vlastimil Brožek – Karel Polívka – Jan Mentberger, stavitel Ladislav Tříška; 1937-1939), ve 40. letech přibyla dostavba budovy ČRo do Balbínovy ulice od Karla Tausenaua.
V 70. letech došlo k částečné destrukci bloku směrem do Rubešovy, Římské a Vinohradské ulice, kdy starší neorenesanční činžáky nahradila trojice objektů v brutalistním stylu, navržená architekty Ivo Loosem, Jindřichem Malátkem, Václavem Aulickým a Jiřím Eisenreichem (čp. 325, 365; 1969-1979). Šlo o administrativní objekty – centrální dispečink Transgasu, Federální ministerstvo paliv a energetiky a budovu Světové odborové federace (SOF). Budovy nerespektovaly systém uzavřeného bloku, což původně vycházelo z konceptu nové zástavby při Severojižní magistrále, jež měla vést v obou směrech za budovou Národního muzea. K tomu nakonec nedošlo – nad Muzeem vede jen jedna větev. Nakonec nebyl zbourán ani nárožní dům Nad Muzeem. Dá se tedy říci, že jde o nedokončený koncept.

Projektanti novostaveb ze sedmdesátých let se pokusili vyřešit prostor mezi budovami, kde vznikla piazzetta s obchody, vzhledem ke stísněnosti prostranství a výškovému rozdílu mezi niveletami Vinohradské a Římské ulice se však nepodařilo vytvořit příjemný a živý prostor. V devadesátých letech byl pak blok směrem do Balbínovy a Římské ulice doplněn o nové stavby administrativ, navržených ateliérem ADNS (dnes součást areálu ČRo). Jejich architektura a urbanismus však vychází z původního uzavřeného blokového řešení.

Trojice novostaveb ze 70. let představuje architektonicky zajímavou ukázku brutalismu, podle mého názoru je nejhodnotnějším objektem stavba čp. 365, která navazuje na objekt ČRo. Problematický je urbanismus lokality, nerespektující charakter starší zástavby této části Vinohrad (uzavřené bloky). Různé měřítko, tvar, materiál i celkové uspořádání vnáší do dané lokality jistý neklid, rovněž prostranství mezi objekty není vyřešeno šťastně. Cenný konstruktivistický dům Nad Muzeem pak v dané konstelaci působí paradoxně jako cizorodý prvek.

Navrhovaná studie zástavby se pokouší výše zmíněné nedostatky alespoň z části eliminovat. V maximální možné míře se snaží celý blok zcelit a vrátit tak lokalitě původní ráz. Z trojice kontroverzních novostaveb ponechává tu nejcennější (čp 365), navazující na budovu ČRo. Protože průčelí této budovy je otočeno dovnitř bloku, vytváří zde projektant uličku, podobný průchod směřuje z Rubešovy ulice dovnitř bloku tak, aby mohlo být zachováno kvalitní nízké křídlo konstruktivistické budovy Nad Muzeem. V rámci bloku tak vznikají nejen tyto komunikace, ale také malé piazzetty – jedna odlehčující nároží Rubešovy a Římské ulice, další uvnitř bloku. Ten nově uzavírá skupina administrativních budov s jednoduchým rastrem průčelí z ušlechtilého kamene, odlišených barvou kamene i výškou tak, aby vznikla harmonická objemová kompozice. Celkový architektonický výraz je záměrně klidný, působící tak, aby došlo k vizuálnímu sjednocení této části bloku, současně se úspěšně snaží navázat na stávající objekty – dům Nad Muzeem, budovu býv. SOF, nové administrativy ČRo. Důraz je kladem na kvalitní detail i dobře vyřešený parter včetně zeleně.

Celkově takové řešení považuji za kvalitní, kompozičně vycházející z vinohradského urbanismu a představující vhodný kompromis mezi různým charakterem staveb na tomto území. Oceňuji rovněž spolupráci s posledním žijícím autorem budov ze 70. let Václavem Aulickým. Mám-li mít přesto výhradu, mrzí mne, že se jedná o plně administrativní a obchodní budovy, přivítal bych – zejména ve vyšších patrech – rovněž byty.

Zdeněk Lukeš
historik architektury

V Praze, v listopadu 2015

Komentář k záměru odstranění budovy Transgas, Vinohradská ulice čp.325/8, Praha 2 a ke studii nové zástavby daného bloku mezi ulicemi Vinohradská, Rubešova, Římská a Balbínova ateliéru Jakuba Ciglera.

K historii stavby bylo již napsáno mnohé vyčerpávajícím způsobem – proto se ve své úvaze soustředím na řetězec příčin a následků, které vedly až k současné situaci. Z mého hlediska je v prvé řadě podstatné, že stavba Transgasu byla projektována na základě zcela odlišných podmínek zadání, které nakonec nebyl uskutečněno. Tento v podstatě výjimečný objekt, který by si zasloužil volné prostranství ke svému architektonickému vyznění, zůstal v nastalé situaci okleštěný, torzální, uvězněný mezi zbylými i dodatečně vytvořenými kulisami, které patrně mají úkol pokusit se zcelit rozbitou urbanistickou situaci bloku za Národním muzeem.
S touto situací souvisí i následně postavený objekt čp.365/10 (Unimex Group) vyplňující prostor mezi Transgasem a budovou Rozhlasu pojednaný s typickým designem 70.let – tzn.plošně prosklenou fasádou kouřově zabarvenými skly - která tvoří vnější část zdvojeného obalu stavby. Tato budova je skutečně pouhým dodatečným doplňkem Transagsu tvořící hmotový a estetický přechod od budovy rozhlasu k dominantě čp.325/8 – jiný smysl nikdy neměla a nemá. Pro sjednocení s Transgasem je cenný pouze příbuzný design a skeletová ocelová konstrukce, zajímavá vnitřní dispozice či hodnotné prvky zde neexistují. Tato budova má především smysl pouze v kontextu s Transgasem, její samostatný význam je minimální.
Transgas, který je oproti tomu poměrně radikálně stvořená stavba inklinující k brutalistickému stylu, by bývala mohla být zajímavou, nebýt megalomanské komunistické ideologie šedesátých let. Ještěže nedošlo, díky neschopnosti bývalého režimu, k realizaci zrůdného plánu na vymýcení všech objektů, které stály v cestě radikálnímu řezu pro realizaci autostrády skrze historickou zástavbu nad muzeem. Budova Transgasu se tak stala jedinou realizovanou stavbou v rámci této koncepce a tím i zůstala jakoby symbolem neuskutečnitelných a zkomolených představ této epochy našich dějin.
Tvůrci stavby rozhodně měli dobrý úmysl a v jejich díle je zobrazena značná odvaha a potenciál, který ovšem bohužel (vzhledem k okolnostem ale i bohudík), zůstal bezprizorný a poškozený bezradností a impotenci tehdejšího režimu.
Nejen že nebyla uskutečněna autory původně navrhovaná architektonická kompozice a proporce stavby, ale objekt byl v důsledku změn v realizaci dopravních cest obklíčen dalšími stavbami, které naprosto znehodnotily jeho význam a estetickou účinnost. „Brutální" masivnost a rozlehlost budovy tak byla potlačena a ponížena na jakýsi relikt komunistické éry, ve svém vyznění nekontextuální a trapné. Objekt byl zatlačen do bizardní pozice, kdy jeho masivnost se transformovala do obludných forem, posléze spojených

s odstrašujícím znakem zdevastované městské periferie, kdy bezkoncepčnost a bezradnost celkového řešení současné zástavby daného území tuto charakteristiku ještě umocňuje. Nepřijatelnost této situace obzvlášť vyniká v dnešní době, kdy se v Praze postupně odhaluje řada hluchých míst, které k úrovni současné evropské metropole nepatří a je nezbytné je urbanisticky i architektonicky řešit.

Zdaleka ovšem největší vinu na této neblahé situaci nese opět, jako i v mnoha dalších notoricky známých kauzách, drastická průrva vedená skrze citlivé místo centra Prahy – trasa severojižní magistrály; tento vpravdě největší zločin minulé epochy vůči historickému urbanismu hlavní metropole není dosud dostatečně posouzen a odsouzen, přestože skutečně tragickým způsobem poznamenal její tvář. Praha, která je již světovou památkou UNESCO, stále nese tento šrám a do dnešní doby nebylo nalezeno a umožněno reálné řešení k jeho odstranění nebo alespoň ke zmírnění důsledků této smrtící rány pro podobu a život Václavského náměstí. Tento vandalský čin poznamenal a i zničil řadu významných historických památek – nádraží Těšnov, Městské muzeum, Hlavní - Willsonovo nádraží, Smetanovo divadlo – Státní opera, Národní muzeum – z nichž některé byly úplně nebo částečně zbourány nebo poškozeny zvýšenou hlučností, prašností a špatnou dostupností, Národní muzeum pak je zcela absurdně neorganicky odříznuto od Václavského náměstí, kterého je hlavní a nezastupitelnou významovou i kompoziční dominantou.

Budova Transgasu je v této souvislosti pouze jednou z historických obětí tohoto počinu s dalekosáhlými následky. Výsledkem je drasticky rozbitá situace, která nenabízí žádné konstruktivní řešení umožňující důstojnou rehabilitaci objektu. Zachování stavby a její rekonstrukce by znamenala rezignaci na racionální řešení problému, konzervaci nefunkčního reliktu skanzenového typu spolu s výdejem neadekvátních finančních nákladů.

Otázka zní: je možné v centru Prahy zachovat a zaplatit rekonstrukci objektu, který bude sloužit jako pouhá relikvie nepodařených megalomanských záměrů minulého režimu ?

Aktuální návrh na odstranění větší části daného objektu a výstavbu nových budov, který zároveň doplňuje klasickým způsobem blok historické zástavby, se mi jeví jako velmi rozumné řešení této dosud neřešitelné situace, která vznikla bez viny nebo přičinění autorů Transgasu. Navrhovaný komplex nových budov je výtvarně citlivý k architektonickému celku městské části Vinohrady a podtrhuje svou hmotovou skladbou dominantní roli Národního muzea jako ústředního a symbolického fenoménu Václavského náměstí.

Estetikou návrh navazuje na klidný a harmonický charakter zástavby Vinohrad s tím, že zároveň přináší nové prvky, které svou vyrovnaností, exkluzivitou a kultivovaností kontextuálně navazují na historii této části metropole. Vtipným půdorysným i prostorovým řešením novostavba přináší slibnou perspektivu příjemného pobytu v příjemně zlidštěném prostředí.

Důvody pro realizaci této přestavby podle mého názoru převažují nad argumenty pro zachování Transgasu – jedná se o důvody racionální, ekonomické, ale i urbanistické, výtvarné, sociální a městotvorné. Domnívám se, že nelze reálně za každou cenu konzervovat chyby a omyly napáchané v minulé epoše a naše společnost včetně mladé generace je nucena zato nést následky i svou odpovědnost. Snad v pozitivním smyslu je možné se poučit do budoucnosti o škodlivosti a pomíjivosti megalomanských ideologií obecně.
Pokud se v současné době ozývají v některých odborných kruzích živé hlasy naléhající k zachování daného komplexu, je namístě otázka: proč tyto kruhy nevyvinuly energii k zapsání Transgasu do seznamu nemovitých kulturních památek dříve než došlo k plánům na radikální obměnu této lokality?! Pokud je považován Transgas za nezaměnitelnou památku, měl být tento objekt již dávno pod ochranou a současný problém by nevznikl. Kausa je předmětem skutečného dilematu mezi víceméně romantickou představou o zachování ojedinělého komplexu „in situ" bez ohledu na nereálné podmínky a solidním počinem směřujícím k zacelení krutých ran minulé epochy.

24.4.2016

Věra Müllerová

Posudek na budovy bývalého Transgasu na Vinohradech z hlediska jejich prohlášení za kulturní památku

Prohlašování současných nebo nedávných staveb za památku je poněkud ožehavou záležitostí. Vyjímáme jimi stavby z přirozeného historického vývoje a konzervujeme je a spolu s nimi i území a lokality, kde se nacházejí. Společnost tímto rozhodnutím také architekturu hodnotí a říká, že existují některá vybraná díla, která by měla zůstat jakoby „navěky".
Jako projektující architekt samozřejmě vím, že architekt coby tvůrce si přeje, aby se jím navržená stavba zachovala a nejlépe aby i měla své místo v pomyslné velké učebnici vývoje architektonické tvorby. Možná, že si mnozí kolegové přejí, aby se jejich dílo právě pod památkovou ochranou takto zachovalo.
Napsat v takového situaci, že si některá stavba být památkou nezaslouží, může být až nekolegiální. V případě daných staveb však vím, že jejich poslední žijící autor, pan architekt Václav Aulický, je s případným odstraněním těchto staveb smířen a že důvody pro to uznává a chápe.
Navíc, a to je druhá stránka mince, zachování či nezachování některých staveb, a to i mladých nebo skoro současných, je společenskou otázkou, k níž by se architekti měli vyjadřovat. Možná více než jiní, možná častěji a hlasitěji než umělečtí historikové nebo přímo památkáři.
Proto jsem žádost, abych napsal svůj názor na úmysl prohlásit komplex budov Transgasu na rozhraní Vinohrad a Nového Města za kulturní památku, nakonec rád přijal.

Za památku je možné prohlásit oprávněně a kulturně legitimně jen takovou stavbu, jejíž význam je nadčasový, to znamená, že obstála v čase a je vnímána jako stavba hodnotná. Společnost by měla šířeji sdílet názor, že by taková stavba měla prostřednictvím památkové ochrany zůstat zachována. Nezbytný je alespoň minimální konsensus. A takové podmínky podle mého názoru budovy Transgasu nesplňují.

Nejsou nadčasové, ale jsou naopak dítětem své doby, kterou nepřekonaly. Architektonický styl těchto staveb, inspirovaný vzdáleně brutalismem, působí s odstupem času možná zajímavě. Ale je spíše kuriozitou než předmětem uznalého obdivu nebo zdrojem vlivné inspirace pro vývoj architektury. Nebudí soustředěnou či soustavnou pozornost kulturní ani odborné veřejnosti a, i když jsem žádný průzkum nedělal, nelíbí se asi ani příliš obyvatelům města. Tyto budovy i další stavby zbudované v 70. letech minulého století okolo Severojižní magistrály byly svévolným vlomením do urbanismu historického města a ideologickým a poněkud potěmkinovským gestem minulého režimu, který se potřeboval zapsat do jeho stavební historie. Proto nemají vazby na území, kde se nacházejí. Navíc tato dříve regulovaná území, která měla jasný a poměrně striktní urbanistický řád blokové zástavby, rozrušují. Některé z těchto budov podél magistrály, například budova Rudého Práva Na Florenci, již ostatně zanikly. Jiné, jako budova Centrálního dispečinku na Albertově, jsou dodnes pro svůj zásah do panoramatu města předmětem kritiky.

Budovy hodnoceného areálu tedy tvořily cosi jako pohledový lem okolo magistrály a byly komponovány jako solitéry, soustředěné do malého náměstíčka uprostřed

z velké části demolovaného vnitrobloku. Toto rozhodnutí autorů bylo dle mého názoru velmi sporné, především proto, že rozvracelo urbanistický koncept této části metropolitního prostoru Prahy a evidentně snižovalo urbanistické kvality Vinohrad. Jeho možný návrat ke klasické blokové koncepci je podle mého názoru nezbytný. Veřejný prostor má však svá pravidla a okolí těchto staveb ani prostor mezi nimi se kvůli roztříštěnosti, různým výškovým úrovním terénu i oddělenosti od Nového Města magistrálou nikdy hodnotným a užívaným veřejným prostorem nestal a dodnes v podstatě zeje prázdnotou a zůstává odtržen od městského ruchu. Působí spíše jako skutečně prázdné gesto architektonického a urbanistického činu, který nebyl koncepčně správně založen a byl bezohledný k dosavadní městské struktuře.

Posuzovaným budovám nelze upřít snahu o výtvarnou originalitu, nebo alespoň pokus překonat v té době běžnou typizovanou tvorbu. Autoři na to ostatně měli vzhledem k ideologickému významu těchto staveb více prostředků, než tehdy bývalo obvyklé. Proměnily je v zajímavě tvarované budovy, na významnější trendy dobového architektonického vývoje, které se i v těžkých podmínkách architektonické tvorby socialistických sedmdesátých let odvážně projevovaly, však podle mého mínění nedosáhly. Ani v odborných publikacích z posledních dvaceti pěti let není ostatně jejich význam nijak zřetelně oceňován, publikovány jsou jen ojediněle. Náhlou snahu prohlásit je kulturní památkou považuji za účelovou. Její důvody neznám a nejsou ani zajímavé. Stát má prohlásit za památku jen to, co má v rámci pevně zvolené a jasně definované strategie odpovídající trvalejší hodnotu, nikoliv plnit představy či přání navrhovatelů.

Přičteme-li k tomu všemu již zmíněný dosti brutální urbanistický koncept založení celého tohoto souboru staveb, bylo by vhodnější a legitimnější je ponechat přirozenému vývoji. A prohlášením za památky, které navrhla skupina ochranářského spolku, přirozený vývoj města a lokality neblokovat. Proto také záměr jejich prohlášení za kulturní památku nesdílím. Považuji jej za neodpovídající, poněkud svévolný a kontraproduktivní.

V Praze, dne 16.02.2016

Prof. Ing. Arch. Martin Rajniš

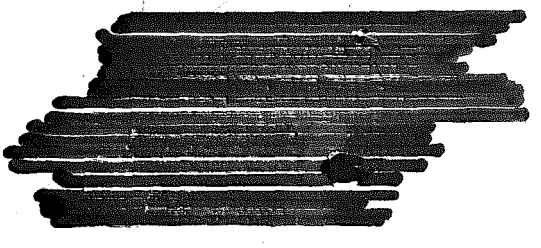

Komplex budov na nároží Vinohradské třídy a Rubešovy ulice

V prostoru mezi Vinohradskou třídou, Balbínovou, Římskou a Rubešovou ulicí vznikl na přelomu 19. a 20. století uzavřený blok s částečným zastavěním uvnitř bloku. Na nároží Vinohradské třídy a Balbínovy ulice byl pak na základě výsledků soutěže vybudován koncem dvacátých let palác Československého rozhlasu podle návrhu Bohumila Slámy. Na konci třicátých let byl podél Vinohradské třídy na nároží Rubešovy ulice vystavěn obytný dům s obchodním parterem podle projektu architektonické kanceláře Brožek-Polívka-Mentberger. Palác Československého rozhlasu byl rozšířen v Balbínově ulici v roce 1947 přístavbou, jejímž projektantem byl architekt Karel Tausenau. Na severozápadním nároží Vinohradské třídy vznikla proluka demolicí domů č.p. 365 a 325 a k dalším demolicím došlo v roce 1965 – byly zbořeny 4 domy v Římské a Rubešově ulici. Důvodem byl záměr vybudovat v tomto prostoru plynárenské centrum. V architektonické soutěži nebyla udělena 1. cena, jedna z 2. cen byla udělena dvojici mladých architektů Ivo Loosovi a Jindřichu Malátkovi, kteří potom na projektu pokračovali v Plynoprojektu. Zohlednili i skutečnost, že vzhledem k záměru vést oba proudy magistrály „za zády" budovy Národního muzea, měl být zbořen dům č.p. 343. To vedlo autory k návrhu sestavy tří bodových objektů, které měly zubovitě lemovat magistrálu. Nakonec však za zády muzea vede jen jeden proud magistrály a dům č.p. 343 nebyl zbourán: původní koncept autorů tak zůstal nedokončeným torzem. Zatímco tento původní koncept reflektoval tendence rozvolněného urbanismu doby strukturalismu a brutalismu, přístavba paláce rozhlasu v Římské ulici z poloviny devadesátých let /ADNS/ se vrátila k obnově blokového charakteru zástavby Vinohrad. Tuto urbanistickou ideu sledoval později i klínový objekt mezi Škrétovou, Římskou a Rubešovou ulicí.

Po roce 1970 a rozhodnutí v budově umístit Transitní plynovod byl k projektu přizván Vojenský projektový ústav – architekti Jiří Eisenreich a Václav Aulický a projekt byl upraven vzhledem k modifikaci funkce pro dispečink transitního plynovodu, administrativu Federálního ministerstva paliv a energetiky, obchody a služby a budovu Světové odborové federace. Ve výsledku tedy jde o tři části souboru podle funkcí. Místo tří vertikálních objemů v původním návrhu byly navrženy a provedeny pouze dvě, řešené zajímavou rámovou ocelovou konstrukcí. Vlastní ústřední dispečink uprostřed je řešen v plochém hranolu,

neseném „pouze ve čtyřech bodech na kloubech v železobetonovém dříku a dvou ocelových vzpěrách." /archiweb/ průčelí je obloženo z dlažebních kostek. Konečně třetí část - objekt světové odborové federace /arch. Malátek/ je napojen podél štítové zdi paláce rozhlasu. Odstupňované vrstvení jednotlivých podlaží propůjčuje objektu jistou dramatickou plastičnost.

Změna zadání v procesu projektové přípravy nepřispěla k pozitivnímu výsledku realizované zástavby celého komplexu. Ten se dá charakterizovat jako ne zcela zdařilý pokus o navázání na tendenci brutalistické a strukturalistické architektury a urbanismu. Původní záměr s kompozicí tří bodových objektů, které jistým způsobem sjednocovaly frontu za zády Národního muzea byl vážně narušen. Obtížné problémy rozdílu nivelity terénu se nepodařilo uspokojivě vyřešit, komplex nemá odpovídající přístup ani z Vinohradské třídy, ani z Rubešovy a Římské ulice. Objekt č.p. 343 se ocitá v důležité poloze na počátku Vinohradské třídy osamoceně, aniž by byl vhodně integrován do celého komplexu. V zástavbě je také použito velmi mnoho různých materiálů a forem, které způsobují poněkud obtížnou čitelnost areálu, které v prostředí Vinohradské třídy působí jako cizorodý prvek a v němž je také zjevně obtížná orientace a komunikace. Konečně ambiciózně exaltované monumentální řešení balustrád z tlustých plynových trubek, které jsou vzdáleny lidskému měřítku, vyvolávají pocit dekorativního technoidního fetišismu. Komplex působí v urbanistické struktuře území jako cizorodý nedokončený fragment.

Výsledkem je značně nehostinné prostředí v tomto exponovaném městském prostoru, který by měl signalizovat důstojný nástup do městské části Královských Vinohrad a jejího hlavního bulváru – Vinohradské třídy.

Intervenci do tohoto území a tím i jeho rehabilitaci považuji proto za naprosto nezbytnou.

Návrh architektonické kanceláře Jakub Cígler architekti řeší rehabilitaci tohoto území tak, že zachovává z dosavadního komplexu objekt č.p. 343 a objekt zvaný Unimex od arch. Malátka , navazující na štítovou stěnu budovy Československého rozhlasu. Oba objekty vhodně integruje do členité blokové struktury s uličkami a piazettami , které přispějí ke kultivaci doposud nehostinného parteru. Uklidňuje a sjednocuje také uliční fronty ve všech třech případech – k Vinohradské třídě i k Rubešově a Římské ulici ukázněnou artikulací. Hmotové řešení komplexu má důstojné velkoměstské měřítko a výrazně zhodnocuje prostředí této exponované lokality, jíž dodává velkoměstský charakter.

Návrh předkládá oproti současnému stavu žádoucí návaznost na tradiční urbanistickou formu Královských Vinohrad současným výrazem a s integrací objektu č.p. 343 i štítového objektu arch. Malátka. Velkorysou formou v uličních frontách a hmotách a uvnitř bloku členitou strukturou parteru se sítí ulic a piazett, nabízí oživení a zklidnění neuspokojivého prostředí. Návrh představuje nesporně značné zlepšení současného neutěšeného stavu.

Prof. Ing. arch. Vladimír Šlapeta, DrSc.

V Praze, v prosinci 2015